

Dvornova škola Kacuni
Kacuni bb
030/591-019
 (Naziv ustanove, adresa i telefonski broj)

**SREDNJOBOSANSKI KANTON
 MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, MLADIH, KULTURE I SPORTA**

PREDMET: Prijedlog za napredovanje

U skladu s članom 25. Pravilnika o ocjenjivanju, napredovanju i stjecanju statusa učitelja, nastavnika, profesora i stručnih saradnika u osnovnim i srednjim školama u Srednjobosanskog kantona („Službene novine Srednjobosanskog kantona“, broj 7/21), Ministarstvu obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona dostavlja se

PRIJEDLOG ZA NAPREDOVANJE

u zvanje mentora
 u status _____

Jovela (Emser) Borca Dugolija, JMB: 1001986195014
 (Ime, ime oca, i prezime zaposlenika)

rođen/a 10.01.1986. godine u Zemici ZE-10 Kanton BiH
 završio/-la je školovanje u Bosni i Hercegovini (mjesto rođenja, kanton) 17.10.2008. god. (država rođenja)
 na JU Univerzitet u Zenici Pedagoški fakultet u Zenici (država) (godina završetka školovanja)
 i stekao/-la stručno zvanje profesor razredne nastave (naziv visokoškolske ustanove) (mjesto)

Zaposlen/a je od 01.09.2014. godine u oš Kacuni
 u Busovači (naziv ustanove)

Zaposlenik ima ukupno 8 godina radnog iskustva nakon diplomiranja za potrebnu stručnu spremu i stručno zvanje, na poslovima (zaokružiti):
 a) nastavnika u osnovnoj školi;
 b) nastavnika u srednjoj školi;
 c) stručnog saradnika u osnovnoj školi;
 d) stručnog saradnika u srednjoj školi.

Do sada je radio/-la:
 1. oš Kacuni Busovača
 (ustanova – organizacija) (mjesto) od 01.09.2014. do _____ godine,
 na poslovima nastavnika razredne nastave

2. _____ od _____ do _____ godine,
(ustanova – organizacija) (mjesto)
na poslovima _____

3. _____ od _____ do _____ godine,
(ustanova – organizacija) (mjesto)
na poslovima _____

4. id. ....

Sada radi u _____ (ustanova – organizacija) _____ (mjesto)
od 01.09.2014 godine, na poslovima _____

- 1. 1.02.01 i zapisnik struč. pedag. nadzora
- 2. 02 NP
- 3. 03 NP
- 4. Biografija
- 5. _____

Broj: 02-5888-39/22
Kakanj, 27. 6. 2022. Godine
(mjesto)

M. P.
Podnosilac prijedloga
Direktor/-ica
M. P. Božić

Imenovan/i-a je upoznat/-a s prijedlogom za napredovanje 27. 6. 2022. godine u 3 sati.

Jurela Brčić-Dugalić
[Ime i prezime (potpis)]

Sanela Porča-Dugalija

Vareška 17, Stari Grad, Sarajevo

061/433 334

porca.sanela@gmail.com

BIOGRAFIJA

Rođena sam u Zenici 1986. godine. Osnovno i srednje obrazovanje stekla u Zenici, dodiplomski studij završila na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Zenici, Odsjek pedagogija, a zatim aktivno radila u obrazovanju. Magistrirala 2012.godine na temu „Ujedinjena medija na odgojno obrazovne rezultate studenata“ na Edukacijskom fakultetu Univerziteta u Travniku. Doktorirala sam 2019. godine na temu „Razumijevanje i primjena prava na slobodu govora u kontekstu društvenih mreža u Bosni i Hercegovini“ na Internacionalom Univerzitetu Travnik na Odsjeku za medije i komunikacije i stekla zvanje doktor medijskih i komunikoloških znanosti. Učesnik sam brojnih međunarodnih konferencija i imam više od deset publikovanih radova u relevantnim naučno-istraživačkim časopisima i zbornicima radova.

U osnovnoj školi Kaćuni radim od 2014. godine na mjestu nastavnika razredne nastave u Područnoj školi Solakovići gdje već šest godina vodim nastavu u kombinovanim odjeljenjima (trokombinaciji).

Tokom radnog iskustva učestvovala sam na više seminara te se stručno usavršavala kako kao uposlenik škole tako i samostalno kroz razne radionice, međunarodne seminare i konferencije.

Stalno se usavršavam i edukujem kako bih uspjela odgovoriti novim izazovima tehnike i tehnologije u nastavi kao i inovacijama u samom nastavnom procesu, a sve u cilju unapređenja odgojno-obrazovnog procesa.

Dionisa škola Gosuini

Gosuni bb

030/591-019

(Naziv škole, adresa i telefonski broj)

**SREDNJOBOSANSKI KANTON
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, MLADIH, KULTURE I SPORTA**

PREDMET: Podaci o uspješnosti nastavnika u neposrednom odgojno-obrazovnom radu s učenicima

**PODACI O USPJEŠNOSTI NASTAVNIKA
U NEPOSREDNOM ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU S UČENICIMA**

U skladu s članovima 10. i 11. Pravilnika o ocjenjivanju, napredovanju i stjecanju statusa učitelja, nastavnika, profesora i stručnog saradnika u osnovnim i srednjim školama u Srednjobosanskom kantonu („Službene novine Srednjobosanskog kantona“, broj 7/21), vrednuje se uspješnost nastavnika u neposrednom odgojno-obrazovnom radu s učenicima:

Burela (Emir) Perica-Dugolija JMB: *1001986195011*
(Ime, ime oca, i prezime)
155 - profesor razredne nastave *PRZREHNJA NASTAVNIK*
(Stručna sprema nastavnika) (predmet koji predaje)

I. Realizacija nastavnoga plana i programa

1. Nastavnik programске sadržiđe planira u skladu s nastavnim planom i programom te ih realizuje u potpunosti i na vrijeme.	1	2	3	4	5
2. Nastavnik u roku razrađuje godišnji i mjesečni plan rada te posjeduje odgovarajuću nastavnu pripremu za izvođenje nastavnoga časa.	1	2	3	4	5
3. Nastavnik pokazuje metodičku kreativnost primjenjivanjem savremenih oblika i metoda rada u poučavanju.	1	2	3	4	5
4. Prilikom realizovanja nastavnih sadržiđa nastavnik postavlja odgojne, obrazovne i funkcionalne ciljeve koji su u skladu sa sposobnostima, interesima i potrebama učenika.	1	2	3	4	5

Zbir bodova (od tačke 1. do tačke 4.) = 20 : 4 = 5

[Npr., 5 + 4 + 3 + 2 = 14 : 4 = 3,5 – srednja vrijednost bodova (zaokružiti ispod 4)]

Bodovi: 0 1 2 3 4 5 (zaokružiti)

Obrazloženje:

Uvidom u pedagoški dosje utvrđeno je da nastavnik u potpunosti realizuje nastavni plan i program.

II. Postignuti rezultati u odgojno-obrazovnom radu s učenicima

1. Nastavnik pruža podršku učenicima u pogledu njihova napredovanja u učenju.	1	2	3	4	5
2. Nastavnik se koristi različitim metodama vrednovanja i ocjenjivanje je redovno u skladu s Pravilnikom.	1	2	3	4	5
3. Nastavnik svojim izražavanjem i ponašanjem postiže komunikaciju i aktivnost učenika.	1	2	3	4	5
4. Nastavnik osposobljava učenike za samostalno učenje i trajno obrazovanje.	1	2	3	4	5

5. Pedagoški stav nastavnika je autoritativan, odmjeren, dovoljno fleksibilan i demokratski.	1	2	3	4	5
6. Nastavnikova uputa i prezentacija sadržaja razumljivi su i precizni, potiču stvaralačku aktivnost i izazivaju interes za nastavne sadržaje.	1	2	3	4	5

Zbir bodova (od tačke 1. do tačke 6.) = $30 : 6 = 5$
 [Npr. $5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 4 = 24 : 5 = 4,8$ – srednja vrijednost bodova (zaokružiti ispod 5)]

Bodovi: 0 1 2 3 4 **5** (zaokružiti)

Obrazloženje:

Procjenom rada i rezultata u odgojno-obrazovnom radu sa učenicima poticati na nove naučene rezultate.

III. Promicanje ljudskih prava i briga za zdrav okoliš

1. Nastavnikov odnos i ponašanje prema učenicima u skladu je s međunarodnom Konvencijom o pravima djeteta.	1	2	3	4	5
2. Nastavnik s učenicima radi na promicanju ljudskih prava.	1	2	3	4	5
3. Nastavnik svojim primjerom i kroz neposredni rad s učenicima radi na promicanju brige za zdrav okoliš.	1	2	3	4	5

Zbir bodova (od tačke 1. do tačke 3.) = $15 : 3 = 5$
 [Npr. $5 + 4 + 3 = 12 : 3 = 4$ – srednja vrijednost bodova (zaokružiti ispod 4)]

Bodovi: 0 1 2 3 4 **5** (zaokružiti)

Obrazloženje:

Stavovne je svojim neobdnevrim aktivnostima kontinuirano radi na promicanju ljudskih prava i uvapredstavju zdravog okoliša.

IV. Odgovornost u radu i radna disciplina

1. Nastavnik ne kasni na nastavni čas i ne napušta ga prije vremena.	1	2	3	4	5
2. Nastavnik uredno i pravovremeno vodi propisanu pedagošku dokumentaciju.	1	2	3	4	5
3. Nastavnik redovno prisustvuje sjednicama stručnih organa.	1	2	3	4	5
4. Nastavnik izgrađuje partnerski odnos s učenicima.	1	2	3	4	5
5. Nastavnik je angažovan u vođenju slobodne aktivnosti i učestvuje u javnim ili školskim nastupima.	1	2	3	4	5

Zbir bodova (od tačke 1. do tačke 5.) = $25 : 5 = 5$
 [Npr. $5 + 4 + 3 + 2 + 5 = 19 : 5 = 3,8$ – srednja vrijednost bodova (zaokružiti ispod 4)]

Bodovi: 0 1 2 3 4 **5** (zaokružiti)

Obrazloženje:

Uredno u pedagoški i ostali dokumentaciju koristivjemo da nastavnik uredno i redovno izvršava svoje dužnosti i stavove.

V. Saradnja s učiteljima odnosno nastavniciima i roditeljima učenika te predstavnicima društvenog okruženja škole koji učestvuju u poboljšanju kvaliteta života učenika

1. Nastavnik uspješno i kontinuirano ostvaruje saradnju s nastavnicima i roditeljima učenika.	1	2	3	4	☒ 5
2. Nastavnik podržava rad vijeća roditelja i učenika.	1	2	3	4	☒ 5
3. Nastavnik uspostavlja i razvija saradnju s institucijama izvan škole (centrom za socijalni rad, policijom, nevladinim organizacijama i sličnim).	1	2	3	4	☒ 5
4. Nastavnik u saradnji s drugim nastavnicima te roditeljima učenika i raznim institucijama radi na pitanjima profesionalne orijentacije učenika.	1	2	3	4	☒ 5
5. Nastavnik je istrajan u pomaganju učenicima i njihovim roditeljima koji se nađu u poteškoćama.	1	2	3	4	☒ 5

Zbir bodova (od tačke 1. do tačke 5.) = $25 : 5 = 5$
 [Npr., 5 + 4 + 3 + 2 + 5 = 19 : 5 = 3,8 – srednja vrijednost bodova (zaokružiti ispod 4)]

Bodovi: 0 1 2 3 4 5 (zaokružiti)

Obrazloženje:

Uvidom u pedagoški opis i ostale dokumentarne nalazi učinjeno da nastavnik uspješno i kontinuirano saradnju s nastavnicima i roditeljima učenika te predstavnicima društvenog okruženja škole bez ikakvih prepreka i poteškoća izvršava svoje dužnosti.

VI. Izvještaj savjetnika za stručno-pedagoški nadzor

Bodovi: 0 1 2 3 4 5 (zaokružiti)

Obrazloženje:

Uvidom u izvještaj saradnika za stručno pedagoški nadzor ustanovljeno je da nastavnici imaju 5 bodova za svoj rad.

Napomena: Zapisnik o stručno-pedagoškom nadzoru obavezno priložiti uz Obrazac I N/P.

Zbir bodova (od tačke I. do tačke VI.) = 30

Konačna ocjena (označiti sa X):

- izvrstan / naročito se ističe (ako ima 26 do 30 bodova)
 vrlo uspješan / ističe se (ako ima 21 bod do 25 bodova)
 uspješan / dobar (ako ima 16 do 20 bodova)
 zadovoljava (ako ima 12 do 15 bodova)
 ne zadovoljava (ako ima 0 do 11 bodova)

Skupina: 20.06.2012 godine
 (mjesto)

Komisija

Denan Hodžić, M. P. Direktor/ica
 [Ime i prezime (potpis)]

[Ime i prezime (potpis)]

[Ime i prezime (potpis)]

[Ime i prezime (potpis)]

[Ime i prezime (potpis)]

Imenovani/a je upoznat/a s ocjenom dana 20.06.2012 godine u 9 sati.

[Ime i prezime (potpis)]

data objavljena: platformi na webstranici ovladne škole (20.08.2010.god.)
FOTOKOPIJA BUDUĆNOST 19 2011

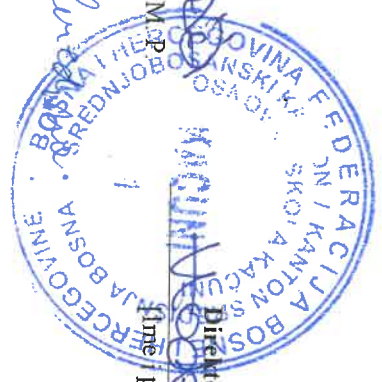
3. Iskaz zaposlenika

Uzorkom da se redovno individualno stručno usavršavanju
i da pristup izostaje i pravišom stručna literatura koje
doprinosi podizanju ug. i dost. procesa.

4. Vrednovanje sveukupnog stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenika

redovno
(redovno, povremeno, izostaje)

Gradu: 20.06.2011 godine
(mjesto)

Komisija
Ime i prezime (potpis): Benan Hadžić, Hadžić Direktor/ica
Ime i prezime (potpis): Amelbegović, Amelbegović M.P.
Ime i prezime (potpis): Amelbegović, Amelbegović
Ime i prezime (potpis): Amelbegović, Amelbegović
Ime i prezime (potpis): Amelbegović, Amelbegović
Ime i prezime (potpis): Amelbegović, Amelbegović

Imenovani/-a je upoznat/-a s ocjenom dana 20.06.2011 godine u 9 sati.

Jovela Borica Dugolija, J.D.
Ime i prezime (potpis)

Tabela 32.

Redni broj	Ime i prezime	Termin za ogledni sat					Predmet	
		X	XI	XII	II	III		IV
1.	Travrijak Azra			*				Priroda
2.	Muminović Ajana					*		Moja okolina
3.	Ibrašimović Berina				*			Matematika
4.	Kasap Sedića						*	Moja okolina
5.	Kolenda Lejla		*					Biologija
6.	Šabanović Elida			*				Informatika
7.	Helvida Mirnes		*					Matematika
8.	Hodžić Selma			*				Muzička kultura
9.	Lušija Nihad		*					Matematika
10.	Travrijak Sabahudin				*			Likovna kultura
11.	Huskić Harun	*						Historija
12.	Smajić Mirna			*				Bosanski jezik i književnost
13.	Husković Aldijana				*			Muzička kultura
14.	Huskić Dženita					*		Bosanski jezik i književnost
15.	Porča Sanela					*		Matematika/ Bosanski jezik i književnost
16.	Selimović Selma					*		Tjelesna i zdravstvena kultura
17.	Ibreljić Alena						*	Društvo
18.	Dizdarević Rejhana						*	Matematika
19.	Orman Nermina						*	Muzička kultura
20.	Avdišpahić Dženita	*						Tjelesna i zdravstvena kultura
21.	Ajanović Alisa				*			Likovna kultura

Napomena: Nastavnici su dužni najaviti ogledni čas i termin održavanja časa prilagoditi članovima aktiva. Također su dužni predati pripremu pedagogu škole najkasnije sedam dana prije realizacije časa.

a/2

Godišnji plan i program rada Osnovne škole Kaćuni za 2018/19. školsku godinu

pročitanih stručnih članaka, knjiga ili literature za svakog nastavnika. Nastavnici koji žele mogu predati temu po slobodnom izboru u svojoj pedagoškoj dosiji.

Predavanje na sjednici Nastavničkog vijeća u januaru.
Tema:“ Suvremene metode i oblici poučavanja”, predavač Šabanović Mersiha

b) Kolektivno stručno usavršavanje nastavnika će se realizovati putem organizovanih seminara od strane Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta SBK i stručnih aktiva nastavnika. Posebnu pažnju će se posvetiti stručnom usavršavanju u aktivima nastavnika gdje treba iznositi pozitivna rješenja u nastavi i voditi rasprave o novim dostignućima. Na stručnim aktivima će se realizovati planirane teme za stručno usavršavanje. Od ponuđenih tema odabrat ćemo jednu za kraj i polugodišta, a drugu za kraj II polugodišta koje će nastavnici realizovati na sjednicama Nastavničkog vijeća. Realizaciji oglednog časa prisustvuju članovi stručnog aktiva kojem nastavnik pripada, a korisno je da prisustvuju zainteresovani članovi drugih aktiva. Svi nastavnici su dužni da prisustvuju najmanje jednom oglednom času u toku školske godine i da prisustvo časa dokumentuju popunjavanjem obrazaca. Na obrascu će uraditi opservaciju posjećenog časa.

c) Individualno i kolektivno stručno usavršavanje će se realizovati i izvan škole (savjetovanja, seminari plaćeni iz vlastitih sredstava, pisanje stručnih radova...). Škola će se uključiti u svaki oblik stručnog usavršavanja, u saradnji sa nevladinim organizacijama, udruženjima, ustanovama i sl.

Tabela 31. Teme za stručno usavršavanje 2018/19. školske godine

R. B.	Prezime i ime nastavnika	Teme	Način realizacije	Vrijeme održavanja
1.	Porča Sanela	Virtualne društvene mreže i njihova refleksija na društvenu stvarnost	Stručni aktiv	Oktober
2.	Hodžić Selma	Mediji – utjecaj medija na djecu i medijsko obrazovanje	Stručni aktiv	Oktober
3.	Brkić Bećak Samira	Vrijeme civilizacije islama	Stručni aktiv	Oktober
4.	Lušija Nihad	Diskriminacija na radnom mjestu i njeno suzbijanje	Stručni aktiv	Oktober
5.	Imamović Zinela	Komunikacija kao osnova nastavnog i vannastavnog procesa	Stručni aktiv	Novembar
6.	Hajdarević Rejhana	Razlike u stavovima prema osobama s poteškoćama u odnosu na studentsko usmjerenje	Stručni aktiv	Novembar
7.	Terzić – Marunović Elma	Kako podsticati čitanje i zašto?	Stručni aktiv	Novembar
8.	Selimović Selma	Školski neuspjeh, što ga sve određuje?	Stručni aktiv	Novembar
9.	Klisura Azra	Kreativne tehnike u razrednoj nastavi	Stručni aktiv	Decembar
10.	Čehajić Zahid	Uticaj roditelja na školski uspjeh djece	Stručni aktiv	Decembar
11.	Husković Aldijana	Jezičke igre u službi poticanja pravilnog razvoja govora	Stručni aktiv	Decembar
12.	Travnjak Azra	Rješavanje konfliktnih situacija u razrednoj nastavi	Stručni aktiv	Decembar

Učenici (aktivnosti)

1. Predstavnici humanitarne organizacije *FUTUREBAG* iz Austrije su svim učenicima prvog razreda uručili školske ruksave, pribor, knjigometar i slatkiše prije početka školske godine, 4.9.2015. godine.
2. Učenici i roditelji područne škole Bukovci su 6.11.2014. godine, u pratnji učiteljica, posjetili kino „Ekran“ u Zenici, pogledali crtani film „Pčelica Maja“ i posjetili stadion „Bilino polje“.
3. Organizacija GENESIS PROJECT iz Banja Luke pod pokroviteljstvom UNICEF-a je realizovala projekat „Radionica o produkciji jednodimenzionalnih filmova“ sa učenicima osmog razreda Područne škole Busovača i učenicima osmog razreda Osnovne škole Busovača u periodu 3.11. – 7.11.2014 godine. Kroz jednodimenzionalne filmove mladi su iskazali svoja mišljenja, stavove, ideje o svojim i problemima svojih vršnjaka. Projekcija 11 jednodimenzionalnih filmova je realizovana 7.11.2014. godine u prostorijama Osnovne škole Busovača. Snimljeni filmovi će biti titlovani i postavljeni na web stranicu UNICEF-a te automatski ulaze u konkurenciju izbora najboljeg jednodimenzionalnog filma.
4. Učenici prvog razreda Centralne škole u Kaćunima su 10.11.2014. godine, u pratnji svojih učiteljica, posjetili kino u Busovači i pogledali crtani film „Bijeg s planete Zemlje“.
5. Učenici koji pohađaju nastavu od drugog do petog razreda u centralnoj školi Kaćuni organizovano su, dana 21.11.2014. godine, posjetili Narodno pozorište Zenica i prisustvovali predstavi „Aladin i čarobna lampa“.
6. Učenici područne škole Lugovi su u pratnji razrednih starijšina dana 5.12.2014. godine posjetili Narodno pozorište Zenica i prisustvovali predstavi „Aladin i čarobna lampa“.
7. Predstavnici organizacije GENESIS Project iz Banja Luke su realizovali lutkarsku predstavu za učenike prvog razreda centralne škole dana 23.12.2014. godine, a za učenike prvog razreda Područne škole Busovača 26.12.2014. godine.
8. U povodu Dana nezavisnosti BiH realizovana je priredba u centralnoj školi u kojoj su učestvovali i svoj doprinos dali učenici i nastavnici iz centralne i područnih škola.
9. Dan škole je obilježen 03.04.2015. godine izložbom likovnih i literarnih radova i uručenjem nagrada najboljim učenicima na školskim takmičenjima iz matematike, fizike, engleskog jezika, islamske vjeronauke, šaha, nogometa, odbojke, likovnih i literarnih radova.
10. Yunus Emre Enstitüsü Turski kulturni centar Sarajevo je organizovao proslavu Dana djeteta u Gradskoj Areni u Zenici, 23.04.2015. godine. Proslavi su prisustvovali učenici VI-D razreda u kojem se po Nastavnom planu i programu izvodi Turski jezik kao drugi strani jezik.
11. Učenici petog razreda su, u skladu sa GPR-om Škole, dana 22.05.2015. godine, realizovali školski izlet. Posjetili su: Muzej Franjevačkog samostana u Fojnici, Bašćaršiju, Pionirsku dolinu i Vrelo Bosne.
12. Za učenike osmog razreda nije realizovana višednevna maturalna ekskurzija kao što je bilo predviđeno GPR-a Škole zbog nedovoljno zainteresovanih učenika po Pravilniku o organizovanju i izvođenju školskih izleta i školskih

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Srednjobosanski kanton/Kanton Središnja Bosna
OSNOVNA ŠKOLA KACUNI
Kaćuni bb, 72264 Kaćuni
Tel: 030/591-019; fax: 030/590-143
email: os.kacuni@gmail.com

Datum: 23.06.2022.

PREDMET: Potvrda o učešću na pripremanju tematske izložbe otvorene za javnost

Ovim dokumentom se potvrđuje da je Samela Gorica - Dugelija
učestvovao/la u organizovanju i pripremanju u tematske izložbe otvorene za javnost.

Den Hodžić

DIREKTOR

Denan Hodžić

4. Kōshōka to 13th century poems in both books

↳ Sawaikeagawa's poems

2. Kan'e's New poems

1. Linetage utagaa in both

↳ Sakurawaka's New poems / poems in utagaa

6. Kōshōka to postwar poems scene & obitels
to literature postwar

1. Masao's Grammar

2. Nishikawa's Grammar

3. Bungo's Grammar

4. Kan'e's Grammar

5. Ryūsei's Grammar

6. Akino's Grammar

7. Hōto's Grammar

7. Nishikawa's poems

1. Nishikawa's poems by 5 centuries

8. Comparison of poems

1. Sakurawaka's poems

2. Nishikawa's poems

9. Sōkae AdP

↳ Reduction of the historical context of the poems in the 19th century

↳ Modernized language readings

10. Japanese notes

11. BGM / Music

17	Husanović Dževada	1978	1	OŠ	NS	Radnik na održavanju higijene
----	-------------------	------	---	----	----	-------------------------------

4.4. Nastavnici pripravnici/ volonteri

Tabela 17.

Red. broj	Ime i prezime pripravnika	Zvanje-struka	Ime i prezime mentora
1.	Aldijana Suljić	Profesor matematike i informatike	Smajo Mekić
2.	Amir Junuzović	Profesor njemačkog jezika	Dana Mujezinović
3.	Hajra Hodžić	Profesor razredne nastave	Senada Mekić
4.	Ermina Silajdžija	Socijalni pedagog	

4.5. Nastavnici mentor ili savjetnici

U ovoj školskoj godini nemamo nastavnika mentora.

Privremeni savjetnici su:

Asotić Enis – savjetnik za predmet Opšte tehničko obrazovanje

Travnjak Sabahudin – privremeni savjetnik za predmet Likovna kultura

4.6. Stručni aktivni u školi

Tabela 19.

R. br.	Stručni aktiv	Broj članova	Predsjednik aktivna
1.	Aktiv nastavnika I razreda	5	Ibreljić Alena
2.	Aktiv nastavnika II razreda	5	Hodžić Selma
3.	Aktiv nastavnika III razreda	6	Mekić Senada
4.	Aktiv nastavnika IV razreda	6	Porča Sanela
5.	Aktiv nastavnika V razreda	6	Spehić Dženita
6.	Aktiv nastavnika bosanskog jezika	4	Smajić Mirna
7.	Aktiv engleskog, turskog i njemačkog jezika	7	Mekić Ermina
8.	Aktiv nastavnika matematike, fizike, tehničkog odgoja i informatike	7	Šabanović Elida
9.	Aktiv geografije i historije, demokratije ljudskih prava građana	3	Karić Mensudin
10.	Aktiv nastavnika biologije, hemije, kulture življenja,	3	Mekić Indira
11.	Aktiv nastavnika islamske vjeronauke	4	Varupa Denana
12.	Aktiv nastavnika muzičke kulture, likovne kulture i TZO Svega nastavnika	5	Brkić Amir
		61	

2/7

5.7. Slobodne aktivnosti

Tabela 28.

Red. br.	Sekcija	Sedmični fond sati	Zaduženi nastavnici
1.	Slobodne aktivnosti	1,5	Husković- Aličehajić Aldijana
2.	Slobodne aktivnosti	1,5	Huskić Dženita
3.	Slobodne aktivnosti	1,5	Čehajić Zahid
4.	Slobodne aktivnosti	1,5	Halilović Emira
5.	Slobodne aktivnosti	1,5	Selimović Selma
6.	Ekološka sekcija	1,5	Orman Nermina
7.	Slobodne aktivnosti	1,5	Travnjak Azra
8.	Slobodne aktivnosti	1,5	Ajanović Alisa
9.	Slobodne aktivnosti	1,5	Helvida Sadžida
10.	Slobodne aktivnosti	1,5	Ibreljić Alema
11.	Likovna sekcija	1,5	Zlotrg Amela
12.	Ekološka sekcija	1,5	Hajdarević Rejhana
13.	Dramsko- recitatorska sekcija	1,5	Mekić Abida
14.	Ritmika i ples	1,5	Brkić Nesada
15.	Ritmika i ples	1,5	Šabanović Mersiha
16.	Mali hor	1,5	Hodžić Selma
17.	Literarna sekcija	1,5	Imamović Zimela
18.	Likovna sekcija	1,5	Štijać Edina
19.	Cvječarska sekcija	1,5	Mekić Senada
20.	Cvječarska sekcija	1,5	Kasap Sedija
21.	Likovna sekcija	1,5	Nukić Emima
22.	Likovna sekcija	1,5	Avdispahić Dženita
23.	Likovna sekcija	1,5	Dizdarević Rejhana
24.	Dramsko- recitatorska sekcija	1,5	Hodžić Hajra
25.	Likovna sekcija	1,5	Klisura Azra
26.	Dramsko- recitatorska sekcija	1,5	Težak- Marunović Elma
27.	Recitatorska sekcija	1,5	Šahinjan Saniha
28.	Mladi matematičari	1,5	Muminović- Čamdžić Ajana
29.	Likovno- kreativna sekcija	1,5	Porča Sanjela
30.	Šahovska sekcija	1,5	Brkić Amir
31.	Ekološka sekcija	1,5	Kolenda Lejla
32.	Literarna sekcija	1,5	Smajić Mirna
33.	Literarna sekcija	1,5	Karić Ferida
34.	Likovna sekcija	1,5	Travnjak Sabahudin
35.	Geografska sekcija	1,5	Husković Harun
36.	Sekcija turskog jezika	1,5	Klisura Alma
37.	Novinarska sekcija	1,5	Imamović Saktiba
38.	Sekcija kuransko pismo	1,5	Pezić Emsad
39.	Historijska sekcija	1,5	Hajdarević Selma

2) 11

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Srednjobosanski kanton/Kanton Središnja Bosna
OSNOVNA ŠKOLA KAČUNI
Kaćuni bb, 72264 Kaćuni
Tel: 030/591-019; fax: 030/590-143
email: os.kacuni@gmail.com

Datum, 15.06.2022.godine

PREDMET: Potvrda o učešću i organizaciji školskog takmičenja povodom Dana žena u izboru učeničkih radova na temu: Neobičan cvijet

Ovim dokumentom se potvrđuje da je Sanela Porča učestvovala u organizaciji školskog takmičenja u izboru učeničkih radova povodom Dana žena.

modula. Moduli su realizovani putem radionica u kojima je učestvovalo 17 učenika naše škole.

U povodu Dana žena organizovano je školsko takmičenje u izboru učeničkih radova na različite teme. Učenici prvog, drugog i trećeg razreda su crtali cvijet. Neobični cvijet je bila tema rada za učenicke četvrtog i petog razreda. Učenici šestog i sedmog razreda su se takmičili u recitovanju stihova o matici. Učenici osmog i devetog razreda su radili fotografiju cvijeta u prirodnom okruženju. Svi radovi su postavljeni na viber grupu. Nastavnici su javnim glasanjem birali pobjedničke radove. Za svaki razred odabrana su prva tri mjesta. Učenicima su uručene prigodne nagrade.

Na Međunarodnom takmičenju u pisanju pisama za mlade na temu "Pismo članu porodice o svom iskustvu sa COVID – 19", koje se održalo 2. 3. 2021. u organizaciji Svjetskog poštanskog saveza (UPU), pismo naše učenice Azrudine Lušije je proglašeno najkreativnijim radom.

11.8. 2021. godine u Kaćunima je održan turnir u odbojci pod parolom "Odbojka za život bez poroka".

U augustu 2021. godine u Osnovnoj školi Kaćuni i područnoj školi Katići postavljeni su stolovi za stoni tenis koji će biti u upotrebi za organizaciju turnira u autonom tenisu planiranom u oktobru.

28. 8. 2021. godine, u okviru Organizacije "Obradu nekoga" podijeljeni su udžbenici i školski pribor za 242 učenika Osnovne škole Kaćuni.

Maj je obilježila likovna kolonija u Mliodražu gdje je naša učenica Drinić Lamija osvojila drugo mjesto. Hajdarević Selma i Baručija Adna su osvojile uješne nagrade.

Prikaz općeg uspjeha i uspjeha iz vladanja po razredima

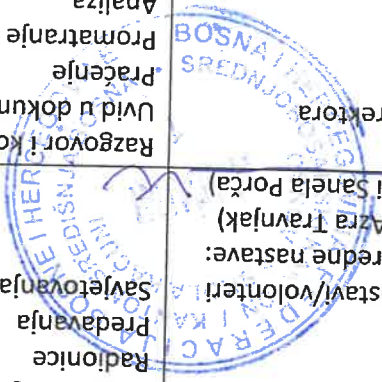
Tabela 1. Opći uspjeh po razredima

Broj učenika	Uspjeh u učenju (brojčani prikaz)					Broj učenika s nedovoljnim uspjehom				Broj neocijenjenih učenika	SREDNJA OCJENA USPJEHA
	ODLIČNIH	VRLO DOBRIH	DOBRIH	DOVOLJNIH	PREVEDENIH	JEDNA NEDOVOLJNA	DVIJE NEDOVOLJNE	TRI I VIŠE NEDOVOLJNIH	SVEGA		
95	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
109	52	41	16	0	0	0	0	0	0	0	4,33
113	38	43	30	2	0	0	0	0	0	0	4,04
105	33	24	38	10	0	0	0	0	0	0	3,76
97	35	31	25	6	0	0	0	0	0	0	3,72
98	24	34	29	11	0	0	0	0	0	0	3,98
137	34	34	46	23	0	0	0	0	0	0	3,72
130	22	49	36	23	0	0	0	0	0	0	3,58
113	31	18	47	17	0	0	0	0	0	0	3,54
997	269	274	267	92	0	0	0	0	0	0	3,85
											3,45

2/12

MJESEČNI PLAN I PROGRAM RADA ŠKOLSKOG PSIHologa ZA MJESEC APRIL
ŠKOLSKE 2021./2022. GODINE

Područje odgojno - obrazovne djelatnosti		Broj sati	Saradnici	Oblici rada
Saradnja sa rukovodstvom škole i stručnim saradnicima	*Planiranje radnih sedmica (ponedjeljak) *Planiranje posjeta područnim školama *Saradnja sa drugim institucijama *Rad na projektima *Poslovi po nalogu direktora	8	Direktor Pomoćnica direktora Pedagog Bibliotekar	Razgovori i konsultacije Analiza rada Analiza vremena Planiranje
Rad sa učenicima	*Identificiranje i rad na otklanjanju psiholoških uzroka problema u učenju i ponašanju: - Individualni razgovori - Grupni razgovori - Casovi odjeljskih zajednica - Radionice *Rada s darovitim učenicima i onima koji imaju poteškoće u odgojno-obrazovnom radu *Rad sa kategorisanim učenicima *Profesionalna orijentacija *Upis u prvi razred *Rad na projektima (škola, lokalna zajednica, NVO..) *Pomoć u organizaciji i radu sekcija *Ostale aktivnosti	20 10 6 6 4 4 4 24 6 4 4	Direktor Pomoćnica direktora Pedagog Bibliotekar Nastavnici Asistenti u nastavi/volonteri	Individualni razgovori Grupni razgovori Radionice Predavanja Promatranje i procjenjivanje Testovi Vodenje psihološke dokumentacije Pracnje napredovanja učenika Istraživanje potreba i savjetovanje
Rad i saradnja sa roditeljima	*Savjetodavni razgovori: - Individualni razgovori - Grupni razgovori *Edukacije (tekuća problematika) *Ostale aktivnosti	5 1 1 1 1	Direktor Pomoćnica direktora Pedagog Nastavnici Asistenti u nastavi/volonteri Nastavnik razredne nastave: (OŠ Kačuni – Azra Travnjak) (PO Solakovici Sanela Porča)	Individualni razgovori Grupni razgovori Radionice Predavanja Savjetovanja
Saradnja sa nastavnicima	*Savjetodavni razgovor (tekuća problematika) *Pomoć i podrška nastavnicima u suradnji s roditeljima *Iniciranje i učešće u procesu podizanja kvalitete i nivoa učenčkih znanja i kompetencija *Pomoć razrednicima u obavljanju uloge razrednika	4 2 0.5 0.5	Direktor Pomoćnica direktora Pedagog Nastavnici	Razgovori i konsultacije Uvid u dokumentaciju Pracnje Promatranje Analiza

		UKUPNO		175
*Pomoć u realizaciji projekata				0.5
				0.5
Saradnja sa lokalnom zajednicom i vanškolskim institucijama i ustanovama	*Rad na aktivnijem uključivanju roditelja, drugih pojedinaca, eksperata, institucija i drugih resursa lokalne zajednice u odgovorno-obrazovni rad škole	*Saradnja i konsultacije sa drugim obrazovnim, zdravstvenim i socijalnim institucijama	*Rješavanje aktualnih problema kroz rad stručnih organa	2
Rad u stručnim organima				4
				4
Planiranje i praćenje odgojno – obrazovnog rada	*Praćenje i analiziranje nastavnog procesa, kao i rada i relevantnim informacijama o budućim učenicima prvog razreda	*Upoznavanje učitelja prvih razreda s predznanjem i ostalim razreda	* Pripremanje materijala i planiranje za sve oblike rada s učenicima, nastavnicima i roditeljima	6
				2
Poslovi planiranja i pripreme za rad	*Učestvovanje na seminarima, obukama, radnim sastancima	*Præenje i poučavanje potrebne stručne literature	*Pripremanje i planiranje predavanja za učenike, nastavnike i roditelje	4
				2
Vodenje psihološke dokumentacije	*Vodenje dokumentacije o radu	*Rad na vlastitom stručnom usavršavanju	*Vodenje dokumentacije o radu	2
				3
				8
				175
Saradnja sa lokalnom zajednicom i vanškolskim institucijama i ustanovama	*Rad na aktivnijem uključivanju roditelja, drugih pojedinaca, eksperata, institucija i drugih resursa lokalne zajednice u odgovorno-obrazovni rad škole	*Saradnja i konsultacije sa drugim obrazovnim, zdravstvenim i socijalnim institucijama	*Rješavanje aktualnih problema kroz rad stručnih organa	4
Rad u stručnim organima				4
				4
Planiranje i praćenje odgojno – obrazovnog rada	*Praćenje i analiziranje nastavnog procesa, kao i rada i relevantnim informacijama o budućim učenicima prvog razreda	*Upoznavanje učitelja prvih razreda s predznanjem i ostalim razreda	* Pripremanje materijala i planiranje za sve oblike rada s učenicima, nastavnicima i roditeljima	6
				2
Poslovi planiranja i pripreme za rad	*Učestvovanje na seminarima, obukama, radnim sastancima	*Præenje i poučavanje potrebne stručne literature	*Pripremanje i planiranje predavanja za učenike, nastavnike i roditelje	4
				2
Vodenje psihološke dokumentacije	*Vodenje dokumentacije o radu	*Rad na vlastitom stručnom usavršavanju	*Vodenje dokumentacije o radu	2
				3
				8
				175
				0.5
				0.5
Radionice				0.5
Analiza dokumentacije				2
Razgovor				2
Konsultacije				2
Prezentacije				2
Radionice				2
Analiza dokumentacije				2
Dogovor				2
Praćenje stručne literature i inovacija u nastavi				2
Praćenje i promatranje				2
Konsultacije				2
Planiranje i programiranje				2
Razgovor				2
Konsultacije				2
Analiza vremena				2
Planiranje i programiranje				2
Razgovor				2
Konsultacije				2
Analiza rada				2
Vodenje dokumentacije				2
Razgovori				2
Konsultacije				2

2/13

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Srednjobosanski kanton/Kanton Središnja Bosna
OSNOVNA ŠKOLA KAĆUNI
Kaćuni bb, 72264 Kaćuni
Tel: 030/591-019; fax: 030/590-143
email: os.kacuni@gmail.com

Broj:02-1/22.

Datum, 10.01.2022.godine

Na osnovu člana 77. Zakona o osnovnoj školi („Službene novine SBK“, broj 11/01 i 17/04), člana 123. Pravila Osnovne škole Kaćuni, a u skladu sa članom 15. Pravilnika o ocjenjivanju i napredovanju odgojitelja i stručnih saradnika u predškolskim ustanovama te učitelja, nastavnika /profesora i stručnih saradnika u osnovnim i srednjim školama („Službene novine SBK“ broj 9/2013), direktor škole na prijedlog Nastavničkog vijeća donosi

R J E Š E N J E
o imenovanju u Komisije za ocjenjivanje, napredovanje i sticanje zvanja
Ajanović Alise, nastavnika razredne nastave

I

Imenuje se komisija u sastavu:

1. Denan	Hodžić	-direktor
2. Almedina	Imamović	-pedagog
3. Senida	Smailbegović	-predstavnik Nastavničkog vijeća
4. Sedžida	Helvida	-predstavnik stručnog aktiva
5. Sanela	Porča	-predstavnik uže struke

Zanijski član za Almedinu Imamović je Aida Destanović

Mandat komisije je dvije (2) godine.

O b r a z l o ž e n j e

Nastavničko vijeće na sjednici održanoj 10.01.2022.godine dalo je prijedlog direktoru za imenovanje komisije u skladu sa članom 15. Pravilnika o ocjenjivanju i napredovanju odgojitelja i stručnih saradnika u predškolskim ustanovama te učitelja, nastavnika /profesora i stručnih saradnika u osnovnim i srednjim školama.

Komisija je u svome radu obavezna pridržavati se odredbi Pravilnika o ocjenjivanju i napredovanju odgojitelja i stručnih saradnika u predškolskim ustanovama te učitelja, nastavnika /profesora i stručnih saradnika u osnovnim i srednjim školama (Sl novine SBK, broj 7/21).

Uzimajući u obzir gore navedeno rješenje je kao u dispozitivu.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rješenja imenovana može podnijeti prigovor Upravnom odboru škole u roku od 8 dana od dana prijema istog.

Dostavljeno:

1. Imenovanoj,
2. Komisiji,
3. Arhivi.

DIRKTOR

Denan Hodžić, prof.

4. predstavnik ispred starijeg aktivne,
 5. predstavnik iz srednje škole/predmeta iz kojih je
 ostalo, koji se odnosi.

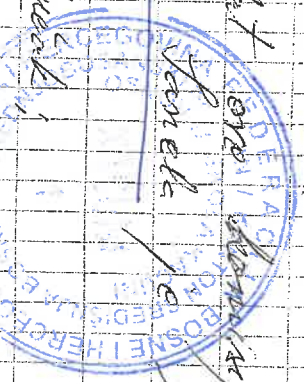
6) Članovi komisija po aktivima predmetne nastave:

AKTIV	ČETVRTI ČLAN	ZAMJENSKI ČLAN
Aktiv I razreda	Alanović Alisa Sila	Sedžida Helvida Šehinša članovi
Aktiv II razreda	Brkić Nesada Bora bards	Selma Hodžić Hasija Šabanović
Aktiv III razreda	Avdispahić Dženita	Hasija Šabanović
Aktiv IV razreda	Zinela Imamović	Hajra Hodžić
Aktiv V razreda	Pajić Alma	Huskić Dženita

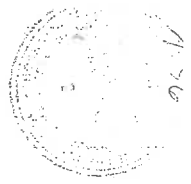
III Članovi komisija po aktivima predmetne nastave:

Članovi komisija po aktivima predmetne nastave:
 Amina Travnjak

AKTIV	ČETVRTI ČLAN	ZAMJENSKI ČLAN za četvrtog člana	PETI ČLAN	ZAMJENSKI ČLAN za petog člana
Aktiv stranih jezika	Ehlmana Bркиć	Nermama Solić	Amir junuzović	Senad Mujčić
Aktiv bosanskog jezika	Ferida Karić	Mirza Begović	Mirna Smajić	Ensara Srebrenica
Aktiv historije, geografije, građanskog	Selma Hajdarević	Karić Mersudin	Harun Huskić	
Aktiv matematike i informatike	Elida Šabanović	Nihad Lušija	Helvida Mirnes	
Aktiv fizike i tehničkog odgoja	Mela Tatar	Dalila Pripoljac	Arnes Klisura	
Aktiv vjeronauke	Ilma Kulalić	Emsad Pezić	Patković Ahmet	
Aktiv biologije, hemije i kulture življenja	Selam Muharemović	Mekić Indira	Lejla Kolenda	
Aktiv LK, MK, TZO	Sabahudin Travnjak	Dženana Fazlagić	Mirsad Karić	

Manastir ore članovi je kao aktivne govorin
 Pavić Samela je imao pet od I-IV
 Zalković
 Nastavnik je jednoglasno i bez primjedbi
 imenovan članom komisija za odgojne i nastavne
 predmete u ovoj školi za narednu školsku godinu
 na osnovu saradnje i konsultacija sa nastavnicima i
 učenicima škole.

At. 3.) Pedagogica Ahmedine Imamović upoznala se
 Nastavničko mjesto da su pripremljene Cirilica Solić
 i Mešimović, Mešimović, starije pripremljeni također,
 Mešimović, Mešimović, profesora Kenjig, odobrenje,
 pripremljeni također u Osnovnoj školi Kacbar, u periodu
 od 07.09.2020 g. - 12.02.2021.g., od 11.03.21.-30.06.21,
 od 06.09.21. - 31.12.21 na mjestu održavanja Hrvatski
 profesor Kenjig.

Pripremljeni također - traženo je godišnje obračun i predložiti

Zaključak:
 Nastavničko mjesto je uključeno i već pripremljeni
 pripremljenosti pedagogice Ahmedine Imamović u
 pripremljenosti Matićević koji su saradili Cirilica
 Solića i Mešimović, Mešimović.

At. 4.) Direktor škole je predložio memorandum Komisiji
 za pripremljene ocjenjivanje nastavnika u skladu s Priručnikom

Komisije za ocjenjivanje, napredovanje i promociju u
 nared mjeseca, nastavnika, profesora i stručnih saradnika u
 osnovnim i srednjim školama Jadranske ravnice.

- a) Školu osnov Komarić, 3. Jurićević - Smaragdin
 1. Božićević, 3. Jurićević - Smaragdin
 2. Ahmedine Imamović, upred N. Mijedić

30.	Dramska-recitatorska sekcija	1,5	Srebrenica Ensara
31.	Kreativno pisanje	1,5	Smajić Minna
32.	Literarna sekcija	1,5	Imamović Sakiba
33.	Novinarska sekcija	1,5	Karić Ferida
34.	Recitatorska sekcija	1,5	Šišić Senaida
35.	Filmsko-dramska sekcija	1,5	Begović Mirza
36.	Sekcija turskog jezika	1,5	Šljivar Esmir
37.	Vijeće učenika s pedagogicom	1,5	Junuzović Amir
38.	Turski jezik	1,5	Bešo Osmančević Rabija
39.	Ekološko-cvjećarska sekcija	1,5	Kolenda Lejla
40.	Likovna sekcija	1,5	Travnjak Sabahudin
41.	Hor	1,5	Verem Belma
42.	Historijska sekcija	1,5	Huskic Harun
43.	Geografska sekcija	1,5	Smalbegović Senida
44.	Nogometna sekcija	1,5	Hodžić Nermiin
45.	Ilahije i kaside	1,5	Brkić Bećak Samira
46.	Mladi hemičari	1,5	Dugonja Mensur
47.	Cvjećarska sekcija	1,5	Mešanović Nadira
48.	Mladi tehničari	1,5	Asotić Enis
49.	Zanimljiva matematika	1,5	Lušija Nihad
50.	Infomatička sekcija	1,5	Šabanović Elida
51.	Odbojkaška sekcija	1,5	Ibreljić Kerim
52.	Ilahije i kaside	1,5	Kulalić Ilma

Na početku školske godine izrađuje se plan i program rada slobodnih aktivnosti. Vrši se izbor učenika prema njihovim sklonostima i sposobnostima. Planiraju se prezentacije, takmičenja i nastupi. O slobodnim aktivnostima se vodi odgovarajuća evidencija u školskoj dokumentaciji.

5.8. Pобољшanje materijalnih i kadrovskih uvjeta rada

5.8.1. Inoviranje odgojno - obrazovnog rada

U ovoj školskoj godini planirane su inovacije u nastavi, a prije svega nastavak već započetih inovacija iz prethodnih godina.

Inovativnost u nastavi javlja se kao zahtjev vremenena da bi škola topće mogla pripremiti učenika za život u kome se neprestano i svim sferama života dešavaju promjene.

Inovacija 1: Kooperativna nastava i povratne informacije kolega nastavnika

Planiranje posjeta časovima kolega nastavnika može nesumnjivo biti korisno sredstvo za uzajamnu razmjenu informacija i koordinaciju, kao i za razvoj razreda, uključujući i vrednovanje djelotvornosti takvog procesa. Kultura otvaranja vrata prema drugima proces je koji zahtijeva duži period razvoja. Ostaje i dalje zanimljiv

Paradisi

1. uji theory garden planning to answer is was
law, a prop beda nasional and projects was
ways or pendekatan good one.

2. kuno siklus di sign oblongnya mit

3. konsep: ke paku seratus dua puluh lima, dua
puluh lima, planirano with propite seribu

4. fase: 1/20 ke wesen da dua formal

5. fase: not go to maintenance - 20. 200000

6. fase: ke maintenance. propingak kasar steps,

7. fase: paku ke pedura paku-paku.

8. fase: not maintenance in!

9. fase: ke maintenance di karakteristika not

10. fase: ke ke' disamping not yuhone

11. fase: maintenance propingak, not not, not not.

12. fase: maintenance

13. fase: maintenance not ke not ke not ke.

14. fase: maintenance not ke not ke not ke.

15. fase: maintenance not ke not ke not ke.

16. fase: maintenance not ke not ke not ke.

17. fase: maintenance not ke not ke not ke.

18. fase: maintenance not ke not ke not ke.

19. fase: maintenance not ke not ke not ke.

20. fase: maintenance not ke not ke not ke.

21. fase: maintenance not ke not ke not ke.

22. fase: maintenance not ke not ke not ke.

23. fase: maintenance not ke not ke not ke.

24. fase: maintenance not ke not ke not ke.

25. fase: maintenance not ke not ke not ke.

ČETVORKE

- I
Hasija Šabanović
Amel Duharkić
Senad Mujčić
Ahmet Patković
- II
Azra Travrićak
Emsad Pezić
Ensara Srebrenica
Elida Šabanović
- III
Zimela Imanović
Senida Smalibegović
Delila Pripoljac
Belma Verem
- IV
Nermima Orman
Emira Dervić Jovanović
Mima Smajić
Harun Huskić
- V
Hajra Hodžić
Ferida Karić
Lejla Kolenda
Mirza Begović
- VI
Sadžida Helvida
Amir Brkić
Indira Mekić
Sakiba Imanović
- VII
Alisa Ajanović
Nermiin Hodžić
Nermiana Solić
Emrah Mešanović
- VIII
Amela Zlotrg
Aldijana Suljić
Ajana Šut
Selma Muharenović
- IX
Emina Nukić
Elvedina Šabanović
Kerim Ibreljić
Selma Selimović
- X
Elma Terzić Marunović
Mirsad Karić
Abida Mekić
Emina Mekić
- XI
Nesada Brkić
Mensur Dugonja
Ilma Kulalić
Amir Junuzović
- XII
Azra Klisura
Nihad Lušija
Lejla Zatagić Patković
Sabahudin Travrićak
- XIII
Sanha Šahman
Aldijana Huskić Alićehajić
Senaida Šišić
Ahmed Smaka
- XIV
Rejhana Hajdarević
Mela Tatar
Esmir Šijivar
Alema Ibreljić
- XV
Sedija Kasap
Mernama Mekić
Selma Hodžić
Mimes Helvida
- XVI
Emira Halilović
Selma Hajdarević
Dženita Huskić
Samir Srebrenica
- XVII
Rejhana Dizdarević
Sanela Panta
Enis Asofić
Adis Alić
- XVIII
Zahid Čehajić
Samira Brkić Bećak
Ehlimana Brkić
Dženita Avdišpahić
- XIX
Mersiha Šabanović
Edina Šiljak
Rabija Bešo Osmančević
Nadira Mešanović
Arnes Klisura

b/6

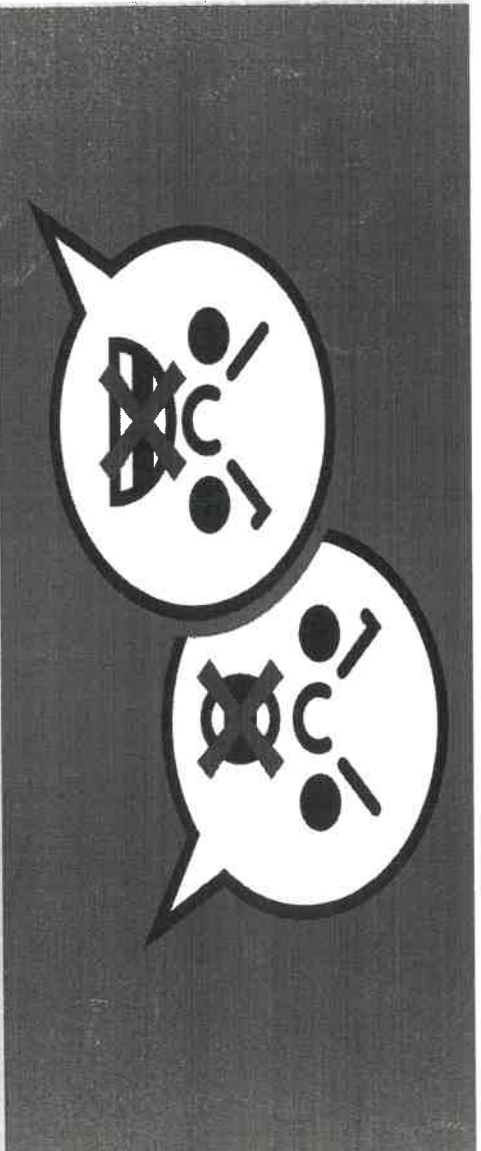

Radovi iz radionice : "Promjena pravnog okvira kao uvjet za zaustavljanje govora mržnje i vrijeđanja na internetu" Sanela Porča

30 OKTOBAR 2020

KLIKOVA: 645

Danas vam predstavljamo drugi uspješan rad iz naše radionice "Kako sankcionisati govor mržnje u medijima i na društvenim mrežama?". Rad je napisala Sanela Porča, doktor medijskih i komunikoloških znanosti iz Zenice.

Autor : **Sanela Porča**

Sagledavajući trenutno stanje na društvenim mrežama i internetu, analizom medijskih naslova i komentara korisnika društvenih mreža uočava se prisutnost elemenata govora mržnje ali i mnoštvo uvreda upućenih na različite adrese. Predizborna kampanja u pravilu sa sobom nosi rivalski karakter obraćanja javnosti, a to svakako podgrijava političke, nacionalne, vjerske i druge revolte koji veoma često prelaze u vrijeđanje, klevetu i govor mržnje.

Za bolje razumijevanje ovog teksta važno je okvirno definisati pojmove *govor mržnje, kleveta i uvreda*.

Govor mržnje se shvata kao svaki oblik izražavanja kojim se širi, potiče, promovise ili opravdava rasna mržnja, ksenofobija, antisemitizam i drugi oblici mržnje na temelju netolerancije uključujući i izraženi agresivni nacionalizam i ethnocentrizam, diskriminaciju i neprijateljstvo prema manjinama, migrantima i ljudima imigrantskog porijekla (preporuka Komiteta Vijeća Evrope br. R(97)20 o govoru mržnje – 1997). Uz ovo se može dodati još da govor mržnje obuhvata i govor koji je usmjeren ka stvaranju mržnje i netrpeljivosti prema polu i seksualnoj opredjeljenosti, uključujući i netrpeljivost prema različitim političkom i drugom mišljenju. Važno je napomenuti da je govor mržnje u Bosni i Hercegovini u domenu ustavno-pravne kategorije, dakle regulisan je krivičnim zakonom. Krivični zakon je posebna oblast pravne nauke i sankcije po krivičnom zakonu su mnogo strožije u odnosu na prekršajne postupke. Kazne za govor mržnje u Bosni i Hercegovini su zatvorske i osobe koje budu osuđene za govor mržnje lišavaju se slobode u vremenskom rasponu od tri mjeseca do deset godina zatvorske kazne.

Kleveta je uzrokovanje štete ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili prenošenjem izražavanja nečeg neistinitog, identifikujući to lice trećem licu. Kleveta može biti na ličnom nivou i uglavnom se dešava u komentarima putem društvenih mreža. Važno je znati da korisnici interneta i društvenih mreža mogu biti tuženi za iznošenje klevete nadležnim organima. Kleveta se uglavnom veže za medijske kuće koje su uključene u prenošenje informacija i informisanje javnosti. Sankcije za klevetu su uglavnom materijalnog karaktera i ogledaju se u namirivanju štete prema osobi ili pravnom licu u visini srazmjerno nanesenoj šteti ugledu oštećene strane.

Uvredom se smatra svaki verbalni izražaj koji vrijeđa drugu osobu, grupu osoba ili pravno lice. Pod uvredama podrazumijevamo psovke, vulgariзме, nedolično obraćanje. Uvreda se prema zakonu smatra prekršajem i podliježe sankciji ukoliko je izgovorena u javnom prostoru. Sankcije za uvredu su uglavnom novčane i kreću se u rasponu od 100 KM do 600 KM (Zakon o javnom redu i miru Kantona Sarajevo). Pod javnim mjestom podrazumijeva se mjesto kojem je slobodan pristup neodređenom broju lica bez određenih uvjeta.

Shodno navedenom zaključuje se da su društvene mreže i internet u velikoj mjeri kontaminirani govorom mržnje, klevetom i vrijeđanjem. Godinama traju napori kako bi se unaprijedila ova oblast i na ispravan način sačuvala sloboda govora a sankcionisao govor mržnje, kleveta i uvrede. Dosadašnja istraživanja i monitoring uglavnom su usmjereni na govor mržnje. Ta istraživanja pokazuju da je govor mržnje prisutan na online portalima i to na mjesečnom nivou od pet pa do 25 slučajeva. Posjetitelji web portala moraju znati da komentari s govorom mržnje podliježu krivičnoj odgovornosti jer podstiču netrpeljivost i huškanje. Ista odgovornost odnosi se i na one čiji komentari sadržavaju prijeteeće poruke na čitavoj teritoriji Bosne i Hercegovine.

Potrebna bržeg i efikasnijeg djelovanja u slučajevima govora mržnje, klevete i uvrede na internetu

Prema izvještajima Tužilaštva BiH veoma mali broj slučajeva je prijavljen kao govor mržnje. U određenim izvještajima navodi se problem neefikasnosti i nemogućnosti dokazivanja krivice počinioca. Jedan od mogućih načina poboljšanja stanja u ovom domenu je pritisak javnosti i veći broj prijavljivanja i podnošenja tužbi za govor mržnje. Očigledno je da nešto u sistemu ne funkcioniše jer svakim danom je sve više slučajeva govora mržnje pri čemu nema procesa niti kažnjenih. Drugi problem sa kojim se susreće naše društvo je problem identifikacije počinioca na internet platformi. Ovdje se prije svega misli na botove i lažne profile. Susjedna država Hrvatska obavezuje svoje građane na obaveznu identifikaciju prilikom otvaranja računa ili profila na društvenim mrežama, ovo je ujedno i prijedlog za poboljšanje i efikasnije rješavanje problema na internetu koji se odnose na govor mržnje, klevetu i uvrede. Zakonski je potrebno internet i društvene mreže označiti kao javni prostor što on u suštini i jeste, a naročito one platforme koje su dostupne svima bez posebnih uvjeta. Proglašavanje društvenih mreža javnim prostorom nadležni organi bi vrlo lahko mogli identifikovati i prekršajno kazniti one koji iznose uvrede i klevete. Što se tiče govora mržnje i vođenja sudskog procesa to je komplikovanije i teže izvodivo. Određenim istraživanjima osobe koje vrijeđaju, klevetu, vulgarno se izražavaju u skoro 70% slučajeva sklone su govoru mržnje. Ako bi se prekršajnim nalozima i udarom na budžet takvih ljudi djelovalo to bi u velikom procentu umanjilo njihov poriv za govorom mržnje.

Zaključuje se da kazneni zakoni i kaznena politika u oblasti online djelovanja nisu na zadovoljavajućem nivou i da se putem društveno odgovornih organizacija izvrši pritisak da se ta oblast što prije zakonski uredi u smislu brzog identifikovanja i sankcionisanja spomenutih problema.

Slobodna riječ

- [Početna](#)
- [O nama](#)
- [Dokumenti](#)

- [Zakoni o građanskim pravima](#)
- [Konvencija o ljudskim pravima](#)
- [Knjige i publikacije](#)
- [Galerija fotografija](#)
- [Galerija video snimaka](#)

[Blog](#)

[Komparacija vijesti](#)

[Radionice](#)

[Ankete](#)

[Kontakt](#)

<http://www.free-word.info/index.php>

O nama

„Slobodna riječ“ (Free word) je nastala kao zamisao grupe aktivista sa ciljem informisanja prvenstveno mladih ljudi, ali i svih ostalih građana Republike Srpske i Bosni i Hercegovine kako o njihovim pravima i mehanizmima, tako i o svim stvarima i dešavanjima u njihovom okruženju koja se kose sa načelima jedne demokratske države.

Mi smo kao grupa entuzijasta i aktivista djelujući kroz zakonite mehanizme građanskog aktivizma došli do poražavajućih saznanja. Ne samo što sami građani Republike Srpske i Bosne i Hercegovine nisu informisani i edukovani o tome šta su osnovna načela jednog demokratskog društva, nego što i same institucije kao nosioci državnog mehanizma koriste riječ „demokratija“ u mnogim nedemokratskim postupcima u vođenju same države.

Građani isto tako nisu upoznati ili su samo djelimično informisani o svojim pravima , ali i obavezama da u jednom demokratskom društvu upravo oni treba da predstavljaju korektivni faktor u svim nepravilnostima koje uočavaju u sistemu u kojem žive. Zahvaljujući toj slaboj informisanosti građana o njihovim pravima, stvara se prostor u kojem se represijom i zaplašivanjem sa njima vrlo lako manipuliše , te se na taj način kao posve normalnim toleriše svaka nedemokratska mjera koju sistem zavodi u cilju očuvanja partokratije i totalitarnog sistema.

U sklopu ove web stranice moći ćete da pratite svakodnevna dešavanja , ali i da komparativnim metodama uspoređujete iste vijesti iz različitih medija, koji doprinose upravo neadekvatnoj informisanosti građana i stvaranja konfuzije kod njih samih kada čitaju ili prate vijesti iz različitih izvora. Pozivamo i sve aktiviste , koji se bave bilo kojim oblikom građanskog aktivizma da nam se priključe na taj način što će nam pisati o svojim iskustvima, o problemima sa kojima se susreću u svom aktivizmu, te ćemo i njihova pisma objavljivati , a zajedničkim radom ćemo pokušati i da im pomognemo oko rješavanja tih problema.

U sklopu sajta planirane su i online radionice u kojima bi smo trebali da razmjenom iskuslava napravimo strategije građanskog aktivizma koje bi se mogle koristiti kao neki sigurni mehanizam putem kojeg će svi aktivisti moći uticati na istinski razvoj demokratije u našoj zemlji.

Cilj je svakako i edukovati građane o građanskom aktivizmu kao neophodnoj pojavi u jednom demokratskom sistemu, jer putem medija i samih institucija oni su o takvom djelovanju građana informisani kao da se radi o nečemu najblaže rečeno nelegitimnom, a u velikom broju slučajeva građanski aktivizam se opisuje kao nešto antiustavno, pa čak i kao „terorizam“.

U sklopu sajta periodično ćemo sprovoditi i online, ali i terenske ankete, da bi smo mogli donijeti zaključke u kom pravcu se kreće informisanost građana o demokratiji, ljudskim pravima i građanskom aktivizmu.

Pozivamo vas i da svoja svjedočenja o svim anomalijama sistema (ne samo politika, nego i ekologija, zdravstvo, školstvo, privreda) dokumentujete fotografijama i video snimcima koje ćete nam slati, a koje ćemo objavljivati u sklopu galerije . Imaćete priliku i da pratite blog jednog aktiviste i da iznosite svoja mišljenja o napisanom, te da kroz te pisane konverzacije uviđate sve ono što i aktivisti pogrešno rade u svom djelovanju i na taj način formirate svoj lični i kolektivni zaštitni stav , kako se neke greške ne bi uvijek i stalno ponavljale.

d)4

MEDUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA MEDIJI I EKONOMIJA,

20. septembar 2019.

20. 09. 2019.	TEMA	PREDAVAČ
10:00 – 10:10	IZJAVE ZA MEDIJE Prizemlje škole, Miloša Obilića 30 Banja Luka	
10:15	CEREMONIJA OTVARANJA Pozdravni govori: - direktor BLC-a, prof. dr Mladen Mirosavljević, - predstavnik ministarstva RS - prof. dr Svetlana Dušančić Gajić, moderator	
10:45	MJESTO: -AMFITEATAR AKADEMACA	
	<p>MOŽDANA FILTRACIJA U KOMUNIKACIJI Branislav K. Fanišić (Srbija)</p> <p>ŠIRENJE GOVORA MRŽNJE POZIVAJUĆI SE NA SLOBODU GOVORA - IDENTIFIKACIJA I ANALIZA ONLINE PORTALA KOJI ŠIRE GOVOR MRŽNJE Sanela Parčeta (Bosna i Hercegovina)</p> <p>POTENCIJALNE MOGUĆNOSTI MEDIJA U SUZBIJANJU TERORIZMA Haidiža Bešlija, Zeljko Gajić, Srdan Nikolić (Srbija)</p> <p>MORALNI IZAZOVI GLOBALIZACIJE I SAVREMENE ETIČKE KONCEPCIJE KRITIČKE PEDAGOGIJE Dragor Zarevski (Makedonija)</p> <p>ODGOVORNOST MEDIJA PREMA JAVNOSTI</p>	

12.15	<p><i>Svetlana Dušančić – Gačić (Bosna i Hercegovina)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ODNOS ANTROPOCENTRIZMA I HOLIZMA KAO ANALOGON EKOLOŠKE ETIKE I POLITIKOLOGIJE <i>Stanislav M. Tomić (Bosna i Hercegovina)</i> - KORIŠTENJE DIGITALNIH MEDIJA U OBRAZOVNOM PROCESU VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA U BOSNI I HERCEGOVINI <i>Sreten Tešanović, Lazo Kukobab, Nataša Šobot, Bojan Hrstić (Srbija/BiH)</i> - IDENTIFIKACIJA I ANALIZA ONLINE PORTALA KOJI PROMOTIŠU MEDIJSKU PISMENOST PUTEM FACEBOOKA <i>Seid Jusić (Bosna i Hercegovina)</i> - MEDIJSKE KOMPETENCIJE U ŠKOLI <i>Sanda Milošević (Bosna i Hercegovina)</i> - MUZIKA KAO NASTAVNO SREDSTVO U NASTAVI SRPSKOG KAO STRANOG JEZIKA <i>Darka Herber (Bugarska)</i> - THE ROLE OF NEW MEDIA IN THE HUMAN RESOURCES RECRUITMENT AND SELECTION PROCESS <i>Branislav Sančanin, Sofija Sančanin (Qatar/Srbija)</i> - UTICAJ INTERNET ZAVISNOSTI NA MENTALNO ZDRAVLJE MLADIH <i>Mihajlo Manić, Slobodan Simović (Srbija)</i> - BIBLIOTEČKO – INFORMACIONA DJEIATNOST U ERI DIGITALIZACIJE KROZ PRIZMU MARKETING MIKSA <i>Aleksandra Broćeta (Bosna i Hercegovina)</i> - ŠTAMPANI MEDIJI-NA PRELAZU OD STAROG KA NOVOM <i>Muja Vojinović (Srbija)</i>
	Kafe pauza

- **REFORME, PROBLEMI I BUDUĆNOST EUROPSKE UNIJE**
Željko Petrović (Bosna i Hercegovina)
- **PROFITABILNOST BANAKA KAO USLOV DUGOROČNE STABILNOSTI BANKARSKOG SEKTORA REPUBLIKE SRPSKE**
Vihomir Stijepčević, Kenan Galijašević (Bosna i Hercegovina)
- **OBRAZOVANJE U FUNKCIJI ODRŽIVOG RAZVOJA**
Veljko Đukić, Ognjen Đukić, Biljana Đukić (Bosna i Hercegovina)
- **ANALIZA SPOLJNOTRGOVINSKOG BILANSA BOSNE I HERCEGOVINE**
Vanja Šušnjar Čanković, Zorana Agić (Bosna i Hercegovina)
- **POLITICAL-LEGAL PERSPECTIVE OF DEVELOPMENT OF THE FORMER REPUBLIC OF YUGOSLAVIA**
Slobodan Petrović, Andrija Bianaša (Srbija)
- **TURISTIČKA DESTINACIJA U FUNKCIJI NOSIOCA TURISTIČKE PONUDE**
Slavoljub Vujović, Jelena Premović, Rajko Macura (Srbija/BiH)
- **POSLOVI U NADLEŽNOSTI FUNKCIJE KORPORATIVNE BEZBEDNOSTI**
Slobodan Simović, Mihaljo Manić (Srbija)
- **ZNAČAJ OBJEKTIVNOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U USLOVIMA GLOBALIZACIJE**
Ljubiša Ševkušić (Srbija)
- **ISHODI UČENJA U OBRAZOVANOM I RADNOM KONTEKSTU**
Rajko Macura, Nenad Novaković, Slavoljub Vujović (Srbija/BiH)

	<ul style="list-style-type: none"> - UPOTREBA KOLABORATIVNIH ALATA ZA PODRŠKU GRUPNOM DONOŠENJU ODLUKA <i>Mrkaljević Muhamed (Bosna i Hercegovina)</i> - KLJUČNE ODREDNICE EKOLOŠKOG MENADŽMENTA U RAZVOJU ORGANSKE POLJOPRIVREDE <i>Milan Novović, Jovanka Popović, Nataša Marjanović (Srbija)</i> - POGLED NA ZNAČAJ I AKTUELNOST RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIONIH SISTEMA U SAVREMENOM POSLOVNOM OKRUŽENJU <i>Aleksandra Mitrović, Marko Milišinić (Srbija)</i> - EKONOMSKA OPRAVDANOST ANALIZE CRP-a U ODNOSU NA ANALIZU LEUKOCITA KOD AKUTNIH UPALNIH PROCESA GORNJEG RESPIRATORNOG SISTEMA <i>Galijašević Kenan, Stjepčević Vtomir, Tešanović Sanja, Tešanović Sreten, Jahić Mirza (Bosna i Hercegovina)</i> - ETIKA KAO PRETPOSTAVKA OBJEKTIVNOG FINANCISKOG IZVJEŠTAVANJA I RAZVOJA RAČUNOVODSTVENE PROFESIJE <i>Jozo Piljić (Bosna i Hercegovina)</i>
14.30	Diskusija i zaključci konferencije
15.30	Ručak

Međunarodna naučna konferencija
Mediji i ekonomija

Zbornik radova

B/L/C

Banja Luka College

GODINA 2. br. 2
ISSN 2566-4697

ZBORNIK RADOVA
COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

Беларусь

BLC

Zbornik radova Mediji i ekonomija 2019.
Collection of scientific papers Media and economy 2019.

Izdavač/Publisher:

Banjaluka

Banjaluka College

Za izdavača /For Publisher :

Danilo Novaković

Urednik zbornika / Editor in Chief:

prof. dr Svetlana Dušanić – Gačić

Recenzenti:

prof.dr Miloš Babić, Srbija

prof. dr Goran Dašić, Srbija

doc. dr Aleksandra Brakus, Srbija

prof. dr Mihajlo Manić, Srbija

prof. dr Marija Boban, Hrvatska

prof. dr Željko Mirjanić, BiH

prof. dr Lidija Stefanovska, Makedonija

prof.dr Rajko Macura, BiH

prof. dr Simeun Vilendečić, BiH

prof. dr Iva Konda, Slovenija

prof. dr Barbara Rodica, Slovenija

prof.dr Nenad Novaković, BiH

prof.dr Miladen Mirosavljević, BiH

prof. dr Malči Grivec, Slovenija

prof.dr Vanja Šušnjar Čanković, BiH

prof. dr Svetlana Dušanić Gačić, BiH

prof.dr Ljiljana Stojanović Bjelić, BiH

prof. dr Branka Savić, BiH

doc. dr Slavica Išaretović, BiH

doc. dr Zorana Agić, BiH

mr Vesna Đurović, BiH

ma Darka Herbez, Bugarska

ma Slađana Pavlović, Crna Gora

mr Daniela Karadakov, Makedonija

Lektor /Lector:

Višnja Tatić - srpski jezik, Vesna Đurović- engleski jezik

Copyright © 2019

ZBORNIK RADOVA
COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

Međunarodna naučna konferencija
Mediji i ekonomija
International Scientific Conference
Media and Economy

20. septembar, 2019

Banjalučka, 2019.

Sadržaj

Mediji

MOŽDANA FILTRACIJA U KOMUNIKACIJI <i>Branislav R. Tanasić</i>	11
ŠIRENJE GOVORA MRŽNJE POZIVAJUĆI SE NA SLOBODU GOVORA - IDENTIFIKACIJA I ANALIZA ONLINE PORTALA KOJI ŠIRE GOVOR MRŽNJE <i>Samela Rođa</i>	15
POTENCIJALNE MOGUĆNOSTI MEDIJA U SUZBIJANJU TERORIZMA <i>Харица Берша, Жељко Гајић, Срђан Николић</i>	23
МОРАЛНИ ВОЗОВИ ДЛОВАЛИЗАЦИЈЕ И САВРЕМЕНЕ ЕТИЧКЕ КОНЦЕПЦИЈЕ КРИТИЧКЕ ПЕДАГОГИЈЕ <i>Драгор Заревски</i>	40
ОДГОВОРНОСТ МЕДИЈА ПРЕМА ЈАВНОСТИ <i>Svetlana Dušanić – Gačić</i>	47
ОДНОС АНТРОПОЦЕНТРИЗМА И ХОЛИЗМА КАО АНАЛОГОН ЕКОЛОШКЕ ЕТИКЕ И ПОЛИТИКОЛОГИЈЕ <i>Станислав М. Томић</i>	54
КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ МЕДИЈА У ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ ВИСОКОШКОЛСКИХ УСТАНОВА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ <i>Sreten Tešanović, Lazo Kikobvat, Nataša Šobot, Bojan Hrstić</i>	61
ИДЕНТИФИКАЦИЈА I АНАЛИЗА ONLINE PORTALA KOJI PROMOVISU MEDIJSKU PISMENOST PUTEM FACEBOOKA <i>Seid Jusić</i>	69
МЕДИЈСКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ У ШКОЛИ <i>Sanda Milošević</i>	77
МУЗИКА КАО НАСТАВНО СРЕДСТВО У НАСТАВИ СРПСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА <i>Дарка Хербез</i>	85
THE ROLE OF NEW MEDIA IN THE HUMAN RESOURCES RECRUITMENT AND SELECTION PROCESS <i>Branislav Sančanin, Sofija Sančanin</i>	95

УТИЦАЈ ИНТЕРНЕТ ЗАВИСНОСТИ НА МЕНТАЛНО ЗДРАВЉЕ МЛАДИХ <i>Михајло Манић, Слободан Симовић</i>	104
ВИБИОТЕЧКО – ИНФОРМАЦИОНА ДЕЛАТНОСТ У ЕРИ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ КРОЗ ПРИЗМУ МАРКЕТИНГ МИКСА <i>Александра Брођета</i>	112
ШТАМПАНИ МЕДИЈИ-НА ПРЕЛАЗУ ОД СТАРОГ КА НОВОМ <i>Маја Војиновић, Нада Торлак</i>	129
Економија	
РЕФОРМЕ, ПРОБЛЕМИ И БУДУЋНОСТ ЕУРОПСКЕ УНИЈЕ <i>Џејко Петровић</i>	137
ПРОФИТАБЛНОСТ ВАНАКА КАО УСЛОВ ДУГОРОЧНЕ СТАБИЛНОСТИ БАНКАРСКОГ СЕКТОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ <i>Vitomir Slijerčević, Kenan Galijašević</i>	145
ТРГ СТАНОВАНЈСКИН ПЕРЕМЈИЊИН В SLOVENIJI РО GOSPODARSKI IN FINANČNI KRIZI <i>Malči Grivec</i>	156
ОБРАЗОВАЊЕ У ФУНКЦИЈИ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА <i>Veljko Đikić, Ognjen Đikić, Vilijana Đikić</i>	166
АНАЛИЗА СПОЈНОТРГОВИНСКОГ ВПЛАНСА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ <i>Vanja Šušnjarić Čanković, Zorana Agić</i>	178
POLITICAL-LEGAL PERSPECTIVE OF DEVELOPMENT OF THE FORMER REPUBLIC OF YUGOSLAVIA <i>Slobodan Petrović, Andrija Vlainiša</i>	191
ТУРИСТИЧКА ДЕСТИНАЦИЈА У ФУНКЦИЈИ НОСИОЦА ТУРИСТИЧКЕ ПОНУДЕ <i>Slavoljub Vujiović, Jelena Premović, Rajko Maćura</i>	198
ПОСЛОВИ У НАДЛЕЖНОСТИ ФУНКЦИЈЕ КОРПОРАТИВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ <i>Слободан Симовић, Михајло Манић</i>	205
ЗНАЧАЈ ОБЈЕКТИВНОГ ФИНАНСИЈСКОГ ИЗЈЕШТАВАЊА У УСЛОВИМА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ <i>Ljubiša Ševkušić</i>	231
ISHODI UCENJA U OBRAZOVANOM I RADNOM KONTEKSTU <i>Rajko Maćura, Nenad Novaković, Slavoljub Vujiović</i>	238

ПОТРЕБА КОЛАБОРАТИВНИХ АЛАТА ЗА ПОДРШКУ ГРУПНОМ ДОНОШЕЊУ ОДЛУКА	
<i>Mrkajević Mihalmed</i>	249
КУЉУЧНЕ ОДРЕДНИЦЕ ЕКОЛОШКОГ МЕНАѢМЕНТА У РАЗВОЈУ ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ	
<i>Милан Новковић, Јованка Поповић, Наташа Марјановић</i>	261
ПОГЛЕД НА ЗНАЧАЈ И АКТУЕЛНОСТ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ИНФОРМАЦИОНИХ СИСТЕМА У САВРЕМЕНОМ ПОСЛОВНОМ ОКРУЖЕЊУ	
<i>Aleksandra Mitrović, Marko Mlaštinović</i>	270
ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНОСТ АНАЛИЗЕ СРР-а У ОДНОСУ НА АНАЛИЗУ ЛЕУКОЦИТА КОД АКУТНИХ УПАЛНИХ ПРОЦЕСА ГОРЊЕГ РЕСПИРАТОРНОГ СИСТЕМА	
<i>Galijašević Kenan, Stijerčević Vitomir, Tešanović Sanja, Tešanović Sreten, Jahić Mirza</i>	277
ЕТИКА КАО ПРЕПОСТАВКА ОБЈЕКТИВНОГ ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЈЕШТАВАЊА И РАЗВОЈА РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПРОФЕСИЈЕ	
<i>Jozo Piljić</i>	288

Mediji

Originalni naučni rad

UDK 342.727:316.647.5/8

DOI 10.7251/BLCZB0219015P

COBISS.RS-ID 7634200

ŠIRENJE GOVORA MRŽNJE POZIVAJUĆI SE NA SLOBODU GOVORA - IDENTIFIKACIJA I ANALIZA ONLINE PORTALA KOJI ŠIRE GOVOR MRŽNJE

Sanela Porča¹

SAŽETAK

Svakodnevna pojava širenja govora mržnje putem medija u Bosni i Hercegovini uglavnom je zasnovana na nacionalizmu. Svakodnevno se putem određenih medija propagira međunacionalna netrpeljivost čiji krajnji cilj je nastavak i dovršetak ratnih planova. Jasno je da takav trend održava trenutno stanje i poziciju sva tri nacionalna politička lobija i da su najvjerovatnije te politike finansijeri i organizatori takvih medijskih projekata. Obzirom da ne postoji ni jedan poseban zakon koji reguliše i kažnjava govor mržnje na online platformama, jasno se uočava iskorištavanje tog stanja za ostvarivanje političke koristi. Fokus ovog rada bit će identifikacija i analiza portala koji šire govor mržnje na društvenoj mreži facebook. Facebook je najposjećenija online platforma u Bosni i Hercegovini, pa je iz tog razloga fokus usmjeren na nju. Facebook je pogodno specifičan zato što otvara mogućnost dvosmjernje komunikacije te se mogu analizirati reakcije korisnika na plasiranje određenih tekstova koji promoviraju govor mržnje. Identifikacija portala koji šire govor mržnje te njihova analiza ima za cilj ukazati na kontekst i ulogu tog alata u rukama političkih elita. Rad sadrži zakonodavni i institucionalni okvir koji se odnosi na slobodu govora i zloupotrebu slobode govora kroz govor mržnje. Govor mržnje je svaki oblik izražavanja koji širi, potiče, promovise ili opravdava rasnu, nacionalnu ili bilo koju drugu mržnju po osnovu različitosti koje postoje među ljudima.

Ključne riječi: zloupotreba slobode govora, govor mržnje, online portali

ABSTRACT

The daily occurrence of spreading hate speech through the media in Bosnia and Herzegovina is largely based on nationalism. Every day, through certain media, propagates inter-ethnic intolerance whose ultimate goal is the continuation and completion of the war plans. It is clear that such a trend maintains the current state and position of all three national political lobbies and that they are most likely to be financiers and organizers of such media projects. Given that there is no specific law regulating and punishing hate speech on on-line platforms, it is clearly seen the exploitation of this condition for political gain. The focus of this paper will be the identification and analysis of a portal that spreads hate speech on the social network facebook. Facebook is the most widely-visited online platform in Bosnia and Herzegovina, and for that reason it focuses on it. Facebook is particularly specific because it opens up the possibility of two-way communication and can analyze the user's reactions to the placement of certain texts that promote hate speech.

¹ Doktor medijskih i komunikoloških nauka iz oblasti medija, Profesor razredne nastave u osnovnoj školi

Identifying a portal that spreads hate speech and their analysis aims to point to the context and role of this tool in the hands of political elites. The paper contains a legislative and institutional framework for the freedom of speech and the abuse of speech freedom through hate speech. Hate speech is any form of expression that expands, encourages, promotes or justifies racial, national or any other hatred based on the differences that exist among people.

Keywords: Abuse of Freedom of Speech, Hate Speech, Online Portals

UVOD

Opće poznato je da govor mržnje u Bosni i Hercegovini nije rijetka pojava, kada uzmemo u obzir svakodnevno medijsko izvještavanje netrpeljivosti u državi koja već ima naslijeđe ratnih sukoba i koja je i dalje duboko podijeljena po etnonacionalnim linijama. Iako bino je napomenuti i imati na umu da je većina govora mržnje u Bosni i Hercegovini, između ostalog, zasnovana na nacionalizmu. Društveno stanje se odražava sve više i u online prostoru, koji sve više dobija odliku i može se opisati kao prostor haosa, obzirom da ne postoji niti jedan poseban zakon koji bi regulisao i kažnjavao govor mržnje, a već postojeća zakonska rješenja u krivičnim zakonima nisu adekvatna i potrebno ih je mijenjati. Sve više ovakvo stanje na nivou države, ali i šire, dovodi do opće prihvatanja i negovanja na zločine počinjene iz mržnje i govora mržnje, što svakako zaslužuje najoštriju i najstrožiju osudu.

Cilj i zadatak ovog rada je identifikacija govora mržnje s ciljem usmjeravanja pažnje institucija i podsticaja na pravno djelovanje u okviru zakonske regulative kako bi se sankcionisale uvrede i omalovažavanja usmjerena prema određenim grupama ili pojedincima. Identifikacijom i analizom portala koji promovišu govor mržnje ima za cilj usmjeriti pažnju relevantnih institucija na zakonsko rješavanje ovog problema. Važno je naglasiti da neki portali koji djeluju u online medijskom prostoru Bosne i Hercegovine nisu registrovani na području Bosne i Hercegovine.

Govor mržnje se može definisati kao izražavanje koje sadrži poruku mržnje ili netrpeljivosti prema nekoj nacionalnoj, rasnoj, vjerskoj ili etničkoj grupi ili njenim pripadnicima. Pored već navedenih kategorija, govor mržnje svakako obuhvata i govor koji je usmjeren ka stvaranju mržnje i netrpeljivosti prema drugom polu i seksualnoj opredijeljenosti, uključujući i netrpeljivost prema različitom političkom i drugom mišljenju.

Termin *govor mržnje* se shvata kao svaki oblik izražavanja, koji širi, potiče, promovise ili opravdava rasnu mržnju, ksenofobiju, antisemitizam i druge oblike mržnje na temelju netolerancije, uključujući netoleranciju izraženog agresivnog nacionalizma i etnocentriзма, diskriminaciju i neprijateljstvo prema manjinama, migrantima i ljudima imigrantskog porijekla, navodi se u preporuci Komiteta Vijeća Evrope br. R (97)20 o *govoru mržnje* koja je usvojena 1997.

PROCES REGULACIJE GOVORA MRŽNJE U ONLINE PROSTORU

Kada je u pitanju proces regulacije govora mržnje na internetu treba imati u vidu da je u pitanju još uvijek nepotpuno razvijen normativni okvir. Kada je Jakubović analizirao regulatorni okvir za „nove medije“ primijetio je da on prolazi kroz određene pravilnosti kada su u pitanju pravne i političke reakcije na njegov razvoj. On je izdvojio njegove četiri faze. a) u prvo vrijeme nema nikakvih reakcija;

- b) zatim se pokušava sa asimilacijom novog medija u pravni okvir razvijen za stare medije;
- c) slijedi priprema novog zakonskog okvira i vodi se diskusija prilagođena novom mediju;
- d) na kraju stupa na snagu novi pravni okvir.²

Naravno, prve dvije faze razvoja su već davno prevaziđene, dok se u međuvremenu dosta uradilo na finalnom definisanju novog pravnog okvira, kojeg prati usklađivanje nacionalnih zakonona. Ovakav pogled na razvoj regulacije novih medija primjenjiv je na razvoj pravnog okvira koji se tiče regulacije komunikacije putem interneta. Budući da je sadržaj koji se reguliše na internetu iste vrste kao i u tradicionalnim medijima, kada je u pitanju sam govor mržnje i sloboda izražavanja, primjenjive su iste norme prethodno razvijene za stare medije.

Za potrebe analize regulatornog okvira govora mržnje putem interneta poslužio se komparativnom analizom regulacije medija masovne komunikacije koju je predložio MekKvejl kroz šest različitih aspekata: njihove strukture (vlasništvo, vrijednost, forma, organizacija, pitanja koncentracije, monopola, licence, uslova korišćenja i sl.), infrastrukture i tehnologije (razvoj i funkcionisanje mreže, transmisionih sistema i drugih sredstava za prenos i prijem sadržaja, tehnički standardi, davanje frekvencija i satelitskih pozicija, povezivanje različitih sistema u skladu sa međunarodnim ugovorima), distribucije (pitanja vrste i dometa usluga, naplate korišćenja, kao i nacionalna ograničenja za distribuciju), pristupa (vlasnička i operativna prava, obaveza pristupa na medijima u tuđem vlasništvu, zabrane pristupa u slučaju ugrožene bezbednosti i sl.), pravila ponašanja (novinarska etika, autorska prava, poštovanje privatnosti, pravo na informisanje) i sadržaja. Takođe, Mek Kvejl je identifikovao i četiri modela medijske regulacije: regulaciju emitera, štampe, telekomunikacije i interneta kao novog medija kojiznačajno odstupa od prva tri modela.³

Stepeni medijske regulacije (Mek Kvejl, 2010)

Fokus regulacija	Radio/TV	Štampa magazina, knjige	Telekomunikacije (e-mail, telefon, kablovska mreža)	Internet svaka upotreba
Struktura	Visok	Nizak	Srednji	Nizak
Infrastruktura	Visok	Neregulisan	Visok	Visok
Distribucija	Visok	Nizak	Nizak	Neregulisan
Pristup	Visok	Neregulisan	Nizak	Neregulisan
Pravila ponašanja	Visok	Nizak	Nizak	Neregulisan
Sadržaj	Visok	Neregulisan	Neregulisan	Neregulisan

U tabeli su prikazana uporedo četiri modela medijske regulacije prema fokusu i stepenu regulacije. Uprkos činjenici da je internet primjer izuzetne medijske konvergencije sa osobinama svih ranijih „tradicionalnih“ medija, za potrebe regulacije on se prevashodno tretira kao sredstvo za komunikaciju, tj. na njega se primenjuje model regulacije telekomu-

² Jakubowicz, K. (2011), *Media Revolution in Europe: Ahead of the Curve*, Council of Europe Publishing

³ Prema: Mek Kvejl D. (1994), *Stari kontinent - novi mediji*, NOVA, Beograd

nikacija. To u praktičnom smislu znači da ne postoji posebna regulacija interneta i ako on ima osobine štampanih medija na njega se ne odnose garancije slobode koju ima štampa, niti se na njega može direktno primijeniti regulacija sadržaja. Internet je zapravo vrlo specifičan fenomen koji se ne može potpuno regulisati postojećim normama koje su razvijene.

Glavni razlozi za to su njegova izražena decentralizovanost i nedostatak direktnog vlasništva, njegov internacionalni karakter prilično kompleksna struktura, kao i veoma brz i nepredvidiv razvoj koji regulatorni mehanizmi ne uspijevaju da isprate. Zapravo, postojeći regulatorni mehanizmi uspijevaju da utiču samo na određene segmente interneta, najčešće onih koji se tiču komunikacije, oglašavanja ili koji mogu direktno da utiču na ponašanje korisnika u određenoj zemlji ili određenog servisa/ dobavljača usluga. Sve ovo upućuje na neophodnost da se proces regulacije interneta prevashodno rješava na međunarodnom nivou.

Regulacija govora mržnje pretežno spada u regulaciju pravila ponašanja i objavljivanja sadržaja, te se u tom smislu primjenjuje regulatorni okvir koji je uspostavljen za uređivanje sadržaja u tradicionalnim medijima. Kako bi se bolje sagledale specifičnosti regulacije govora mržnje na internetu neophodno je uporedo sagledati regulatorni okvir za govor mržnje sa okvirom koji se odnosi na komunikaciju putem interneta. Razvoj interneta kao konvergentnog medija koji je nastao skoro bez ikakve regulacije kao potpuno slobodan kanal za razmjenu sadržaja, izazvao je potrebu za stvaranjem novog „konvergentnog“ regulatornog okvira koji bi na zadovoljavajući način mogao da reguliše i pitanje govora mržnje u komunikaciji putem interneta. Ipak, kreatori javnih politika radije se okreću prilagodavanju postojećih regulatornih rješenja i njihovom stapanju kada su određene teme u pitanju, nego kreiranju potpuno novih regulatornih mehanizama. Imajući to u vidu, ne čudi da je čitav splet različitih aspekata formalne i neformalne regulacije tradicionalnih medija relevantan i za oblast govora mržnje na internetu. Ipak, kao osnovno otvoreno pitanje koji proističe iz nedovoljno jasno definisanih regulatornih okvira, jeste razvijanje efikasnog sistema monitoringa i sankcionisanja nepoželjnih sadržaja na Internetu.

GOVOR MRŽNJE U PRAVNOM OKVIRU BOSNE I HERCEGOVINE

U krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine govor mržnje kao pojam se ne nalazi ni na jednom nivou. U zakonima se samo navodi izazivanje vjerske i nacionalne mržnje i netrpeljivosti, na ograničenom broju osnova koje se odnose na vjeru, rasu, nacionalnost i etnicitet, što je tretirano u krivičnim zakonima.

Krivičnom zakonu BiH (član 145.a)

U Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine članom 145.a. izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti reguliše se sljedeće:

1. Ko javno izaziva ili raspiruje nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju, razdor ili netrpeljivost među konstitutivnim narodima i ostalima, kao i drugima koji žive ili borave u Bosni i Hercegovini, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.
2. Ko krivično djelo iz stava (1) ovog člana počini zloupotrebom svog položaja ili ovlaštenja kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Krivičnom zakonu FBiH (član 163.)

Krivičnim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine članom 163 izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti propisano je:

1. Ko javno izaziva ili raspaljuje nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju, razdor ili netrpeljivost među konstitutivnim narodima i ostalima koji žive u Federaciji, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.
2. Ko krivično djelo iz stava 1. ovog člana učini prisilom, zlostavljanjem, ugrožavanjem sigurnosti, izlaganjem omalovažavanju nacionalnih, etničkih ili vjerskih simbola, oštećenjem tuđih simbola, skrnavljenjem spomenika, spomen-obilježja ili grobova, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do osam godina.
3. Ko krivično djelo iz stava (1) ovog člana počini zloupotrebom svoga položaja ili ovlaštenja kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.
4. Ko krivično djelo iz stava 2. ovog člana učini zloupotrebom položaja ili ovlasti, ili ako je zbog tog djela došlo do nereda, nasilja ili drugih teških posljedica za zajednički život konstitutivnih naroda i ostalih koji žive u Federaciji, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.
5. Ko krivično djelo iz stava (1) ovog člana učini javnim poricanjem ili osporavanjem genocida, zločina protiv čovječnosti ili počinjenih ratnih zločina utvrđenih pravosnažnom odlukom međunarodnog suda pravde, međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju ili domaćeg suda kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

Krivičnom zakonu RS (član 390.)

U Krivičnom zakonu Republike Srpske članom 294a izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje i netrpeljivosti reguliše se sljedeće:

1. Ko izaziva ili raspaljuje nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju, razdor ili netrpeljivost ili širi ideje o superiornosti jedne rase ili naroda nad drugim, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do dvije godine.
2. Ako je djelo iz stava 1. ovog člana učinjeno prinudom, zlostavljanjem, ugrožavanjem sigurnosti, izlaganje omalovažavanju nacionalnih, etničkih ili vjerskih simbola, oštećenjem tuđih stvari, skrnavljenjem spomenika, spomen obilježja ili grobova, počinitelj će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina.
3. Ako je usljed djela iz stava 1. i 2. ovog člana došlo do nereda, nasilja ili drugih teških posljedica za zajednički život naroda i ostalih koji žive u Republici Srpskoj, kazniće se zatvorom od jedne do osam godina.
4. Materijal i predmeti koji nose poruke iz stava 1. ovog člana, kao i sredstva za njihovu izradu, razmnožavanje ili rasturanje oduzeće se.

PODRŠKA ZAKONSKOJ REGULATIVI ONLINE PROSTORA – AKTIVNOSTI

U Bosni i Hercegovini su u 2019. godini održane tri radionice i seminarara na temu govora mržnje:

1. 21. 1. 2019. godine održana je radionica u Sarajevu na temu „Problemi zakonskog regulisanja govora mržnje“, čiji je organizator Društvo novinara BiH.⁴
2. 29. 4. 2019. godine održan je prvi seminar i edukacija na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici o temi govora mržnje „Hate speech“.⁵

⁴ <http://tvsa.ba/radionica-Xproblemi-zakonskog-regulisanja-govora-mrznjeX-odrava-se-danas-pl6724-174.htm>

⁵ <https://www.072info.com/zenica-odrzani-prvi-seminar-i-edukacija-o-temi-govora-mrznje/>

3. 19. 6. 2019. godine Vijeće za štampu u BiH održalo je Konferenciju za mlade Kampanja „Stop! govor mržnje 2019“ u online medijima. Tokom kampanje “STOP! Govor mržnje 2018” Vijeće za štampu i online medije u BiH registriralo je 2.544 slučaja govora mržnje. Izdato je preko 926 upozorenja, a obrisano preko 1.300 komentara koji sadrže govor mržnje.⁶

Ovakvim aktivnostima akademske zajednice šalje se jasna poruka političkim predstavnicima da se zakonskim aktima reguliše online prostor i time stavi pod kontrolu države.

ANALIZA ONLINE PORTALA KOJI ŠIRE GOVOR MRŽNJE

Zenicablog – Dvije zaraćene političke opcije, s jedne strane SDA a s druge strane građonačelnik Fuad Kasumović.⁷ Na osnovu objavljivanja ovih članaka koji direktno nisu govor mržnje, ali na društvenim mrežama i facebooku putem dijeljenja sadržaja izazivaju govor mržnje između različitih političkih opcija. To se potvrđuje ujedeno i člankom koji je objavljen na istoimenom portalu, a koji govori o porastu broja slučajeva govora mržnje. 072info – je prema stranici raskrinkavanje.ba negativno ocijenjen portal, a to se odnosi na dezinformaciju i prenošenje lažnih vijesti, posebno na klikbejt. Već na prvu je jasno da je klikbejt osnovni mamac za posjećivanje ove stranice. Slično kao i kod predhodnih portala dijeljenje sadržaja ovog portala putem facebooka izaziva govor mržnje na političkim relacijama. Uglavnom su naslovi bombastični dok je sadržaj siromašan. Primijetno je u komentarima da korisnici društvenih mreža veoma često iznose uvrede na račun novinarata i urednika portala koji su željeli da na tako mizeran način zadobiju pažnju čitalaca. Stanje je uglavnom slično kod većine lokalnih medija bez obzira da li se radi o konkurentskim medijskim kućama kada je u pitanju lokalni nivo. Uglavnom se uzrok govora mržnje može naći u različitim političkim stajalištima, veoma rijetko u nacionalističkim motivima. Stoga je sljedeća analiza nacionalnih medija važna kako bi otkrila uzrok govora mržnje na sadržaje koji se dijele na društvenim mrežama.

Poskok.info – nekoliko naslova vodi nas na jasan politički diskurs ovog portala, između ostalog članak o „Čudan patriotizam efendije Hadžića: Zašto mu je otomanski agresor draži od posljednjeg kralja naše zemlje?“⁸ ili članak o „Nikad više Bošnjaci neće imati takvog zeta: Ovaj uzurpator gazi ustavna prava ne samo Srba i Hrvata nego i većine građana BiH“⁹ Sudeći prema određenim političkim naklonostima Poskok.info nije ništa drugo do HDZ-ov glasnik i veoma je jasno da pored izazivanja političke mržnje i govora mržnje ne reguliše niti se ustručava da raspiruje međunacionalnu mržnju omalovažavajući i vrijeđajući osjećaje drugih kao npr. sa člankom „Džamija u čast alkoholičara: Nacionalni spomenik BiH nosi ime po Selimi II Pijanici“.¹⁰ Iz članka vidljivo izvire islamofobija i očita mržnja prema Bošnjacima, Turcima i Islamu.

6 <https://www.vzs.ba/index.php/vijesti/veagiranja-i-saopštenja-za-javnost/2983-konferencija-za-medije-o-pocetku-kampanje-stop-govor-mrznje>

7 <https://www.vokus.ba/vijesti/bih/protest-prosvjernih-radnika-u-zenici-kasumovic-im-porcucio-da-se-zale-vladizd/1525443/>

8 <https://poskok.info/halal-patritotizam-efendije-hadzica-zasto-mu-je-otomanski-agresor-drazi-od-posljednjeg-kralja-nae-zemlje/>

9 <https://poskok.info/nikad-vise-bosnjaci-nece-imati-takvog-zeta-ovaj-uzurpator-gazi-ustavna-prava-ne-samo-srba-i-hrvata-nego-i-vecine-gradana-bih/>

10 <https://poskok.info/dzamiya-u-cast-alkoholicara-nacionalni-spomenik-bih-nosi-ime-po-selimu-ii-pijanici/>

KLIX – Iako je punopravni član vijeća za štampu BiH, prema određenima analizama spada u portal koji najviše širi govor mržnje na društvenim mrežama. On se prema portalu raskinkavanje.ba dovodi u vezu sa veoma čestim greškama u objavama, dezinformacijama, manipulisanje činjenicama i pristrasnim izvještavanjem.

Srna – je vladina agencija RS koja se prema analizi portala raskinkavanje.ba dovodi u vezu sa pristrasnim izvještavanjem, teorijama zavjere, prenošenjem lažnih vijesti, manipulisanje činjenicama, dezinformacijama i spinovanjem. Analizirajući reakcije korisnika društvene mreže facebook na objave ove agencije može se uočiti da uglavnom proizvodi govor mržnje na nacionalnoj osnovi.

SAFF – kao nezavisni magazin uglavnom širi govor mržnje prema drugim nacijama kroz prenošenje dezinformacija, lažnih vijesti, pristrasnog izvještavanja, spinovanja i teorija zavjere.

ZAKLJUČAK

Obzirom da ne postoji zakonski okvir koji se odnosi na govor mržnje na internetu, odnosno u virtualnom prostoru potrebno je podnijeti inicijativu kako bi se ta oblast pravno uredila. Sve dok ne postoje adekvatne sankcije koje se odnose na govor mržnje bez problema će oni koji imaju koristi od tog negativnog naboja plasirati i raspirivati međunarodne sukobe, međupolitička prepucavanja i slično. Kada se sagleda kontekst potrebe pravnog regulisanja online prostora vidljivo je da je on već prošao kroz određene faze ali još uvijek se nije pojavio niti u jednom Parlamentu ni u fazi nacrtu, a to može značiti ili slabe aktivnosti akademske zajednice ili nepostojanje volje političkih elita kojima najviše odgovara ovakvo stanje.

Obzirom da se akademska zajednica bar parcijalno uključila u ovaj problem i ukazuje nje u potrebu njegovog rješavanja što je u radu prikazano kroz organizovanje seminara i radionica na tu temu. Ipak potrebno je mnogo intenzivniji pristup rješavanju ovog problema za koji se akademska zajednica ne bi trebala bojati da pozove i međunarodnu pomoć i relevantnu pomoć u Evropskoj Uniji.

Cilj ovog rada bio je identifikacija i analiza portala koji podstiču govor mržnje ili ga čak sami kreiraju. Kada je u pitanju lokalni nivo može se zaključiti da je izvor govora mržnje uglavnom uzrokovan međupolitičkim prepucavanjima bez obzira na nacionalnost. Kada se pomjeri fokus na etnonacionalne portale onda se jasno uočava politički diskurs online portala koji ili promovišu govor mržnje ili ga potpomažu. Govor mržnje u pravilu se širi putem društvene platforme facebook i to komentarnima na određene članke i iritirajuće objave.

Obzirom da je publika u BiH medijski slabo pismena većina govora mržnje proizilazi iz nepoznavanja osnovnih načela informisanja. Tako npr. publika nije sposobna da ispravno reaguje prema institucijama putem prijavljivanja određenih tekstova ili da se obrati facebook administratorima kako bi se neka objava uklonila. Tako se troši dragocjeno vrijeme u raspravama koje skoro uvijek prerastu u svađu i govor mržnje prema neistomišljenicima.

Želja da se online prostor stavi pod kontrolu i zakonske okvire nije samo želja povrijeđenih putem govora mržnje nego je stvarna potreba i nezaobilazan faktor kreiranja boljih odnosa u društvu u kojem će se znati do koje granice seže sloboda govora a kada shvatanje slobode govora prelazi u zloupotrebu i manipulaciju.

Literatura:

1. Jakubowicz, K. (2011), *Media Revolution in Europe: Ahead of the Curve*, Council of Europe Publishing
2. Mek Kvejl, D. (1994), *Stari kontinent - novi mediji*. NOVA, Beograd
3. <http://tvs.ba/radionica-Xproblemi-zakonskog-regulisanja-govora-mrnjeX-odrava-se-da-nas-p16724-174.htm>
4. <https://www.072info.com/zenica-odrzani-prvi-seminar-i-edukacija-o-temi-govora-mrnje/>
5. <https://www.vzs.ba/index.php/vijesti/reagiranj-a-i-saopstenja-za-javnost/2983-konferenci-ja-za-medije-o-pocetku-kampanje-stop-govor-mrnje>
6. <https://www.fokus.ba/vijesti/bih/protest-prosvjetnih-radnika-u-zenici-kasumovic-imm-porcio-da-se-zale-vladi-zdk/1525443/>
7. <https://poskok.info/halal-patriotizam-efendije-hadzica-zasto-mu-je-otomanski-agresor-drazi-od-posljednjeg-kralja-nase-zemlje/>
8. <https://poskok.info/nikad-vise-bosnjaci-nece-imati-takvog-zeta-ovaj-uzurpator-gazi-ustav-na-prava-ne-samo-srba-i-hrvata-nego-i-vecine-gradana-bih/>
9. <https://poskok.info/dzamijska-u-cast-alkoholicara-nacionalni-spomnik-bih-nosi-ime-po-selimu-i-pijanicima/>